

nání, aby se dosáhlo dohody a spolupráce v této otázce. Odpověď přišla jako bodnutí do zad: Nedá-l j Československé okamžité Pořsku Kraje, kde většina je polská, jakoz i dva další kraje, kde převážná většina obyvatelstva je rycie česká, Pořsko přijme vojenské řešení a odmítne odpovědnost za to, co bude následovat. Ultimatum žádalo splnění požadavků do 12 hodin, 1. října 1938.

V Londýně se dne 25. září 1938 sešel Chamberlain, Daladier a náčelník francouzského generálního štabu Gamelin. V jeho poručnících k vojenské situaci stálo: Možnosti čs. odporu - 30 divizí je mobilirováno proti 40 německým. Česi mohou vydržet několik týdnů, ale sotva několik měsíců. Výsledem vládních porad byla úmluva vyhlášená odpoledne 26. září 1938, že československou otázkou pro státe ještě řešit jednáním. Jistíže však Německo na Československo zaútočí, Francie bude várána jít my na pomoc a Anglie a Rusko bude stát po jeho boku.

27. září 1938 ve 13. hodin vydává Hitler tajný rozkaz, v němž nařídil 21 pěším plukům, určeným k průsahu našich opevnění, aby zaújaly východní porice k útoku na československé hranice. O několik hodin později nařizuje další rozšíření mobilizaci. K mobilizaci sahá i Francie. Německý ataše v Paříži telegrafuje, že francouzská mobilizace se podobá všeobecně a že na šestého dne bude na německé

kých hranicích, 65 francouzských divizí.

V té době se Hitler rozhodl odeslat Chamberlainovi telegram. První den 28. října 1938 měl vypršet ve 14 hodin, tímto, určený ultimátum, které dal Angličanům, v němž se uhrerovalo, že nebudou-li splněny podmínky, to ještě nevzdá-li se Československo svých pohraničních území, vynutí si Německu své pravo silou.

Těhož dne dopoledne v 11.15 hod. přijížděli za Hitlerem François Bonnet a velmoci Bonnetovo práni, aby konflikt mírně urovnán, i za cenu obsazení Sudet. Jejich rozmíluva je přerušena příchodem italského vyslance Attolica, který přináší zprávu středkovatelský návrh Mussoliniho. Sehra na komedie. Hitler s výrazem hodného strýčka, který se dal uprosit, odkládá všeobecnou mobilizaci a před 14 hodinou pošťí do Paříže, Londýna a Říma spěšné povrácení na konferenci do Mnichova na 29. října 1938. Tento dne již padlo rozhodnutí velmoci: Československo se musí vzdát svých pohraničních území, aby byl zachován mír v Evropě. Dařadí se vysvětlit Hitlera, že francouzská vlast v každém případě nestřpí v této věci protitahu.

Chamberlain nemá námitek, proti navrhům, tímto, neboť česká otázka je evropskou otázkou a její řešení je pro velmoci nejen pravem, ale i povinností. Ony se prý také musejí postarat o to, aby česká vlast z hercovennosti a z umířenosti neodmítla vysízení území.

Dne 30. října 1938 zasedá v Praze. Generátové na prezidenta nařehají: Ať se velmoci usnesou a dohodnou cokoli, mobilizovanou a na hranicích a v pev-

následků rozložené armáda by nesnesla, abychom byly náhlaku jejich povoliti a učinili nějaké územní koncese Hitlerovi. Musíme do války, ať důsledky jsou jakékoliv. President stojí na svém: „Francie a Anglie do války kvůli českým Němcům nepřistoupou a k nim budou přistupovat jen k významné válce. Sami mi to opětovně uštěpí i písemně řekl uřední už dne 21. září. Přijde mezi do války, bylo jeho myslné, kdybych chce věst národ na jatkou v této chvíli v izolované vrásci.“ V průběhu 11. dopoledne se dostavil do kanceláře prezidenta republiky poslanec Gottwald. Zadal, aby vláda se nepoddávala násilí.

„Panu presidentu, nesouhlasím s vámi. Posí a bezbranný Habesane se brání, a my se podrobujeme.“ Obdobně oponuje dr. Rašín. Dr. Beneš opakuje: „Ja nemohu brát v úvahu jen to, co lid a armáda cítí, já myslím, vidět celou naši situaci, vnitřní i mezinárodní, všechny složky toho oč nyní jde a všechny důsledky, které by nase eventuální kroky měly za následek.“

Vláda se podvolala náhlaku proti třem hlasům ministra - Buškovského, Mertha a Ženka.

V Paříži vstaly dny svého premiera s nepoplatebným nadšením, rovněž Londýňané zahrňovali jasotem vracejícího se Chamberlaina. Hodně lidí na Západě věřilo tomu, co sdělil Göring zpravodaji Havasovy agentury: Státníci, kteří se shromáždili v Mnichově, dobyli všeckví, které se nazývá mír.“

Hitlerovská vojska začala obsazovat naše pohraničí 1. října 1938 ve 14 hodin. Generál Kereš k tomu vydal rozkaz, kde se ukládalo, že vpochodování musí být plánováno tak, aby mohlo být snadno proměněno v operaci „Grün“, to znamená v okupaci celého československého území. Nejdříve překročily hranice jednotky Wehrmachtu na jižní Šumavě od Železné Rudy až k železniční stanici Horní Dvořisko. Obsadily Vojtovice, Kaplice, Český Krumlov. Následující den vniklo vojsko do frýdlantského a říčnovského výběžku a postoupilo až k Děčínu a Liberci. Dne 3. října 1938 probíhal zábor třetího pásmo, které se zařazávalo do území Čech, až po čáru Čerchov - Bezdružice - Kadlín. Prvsi jsem o všechny západoceské lázně, o říčnovskou úhelnou pánv. 4. a 5. října nedošlo k větším pohybům okupačních vojsk. Sestého října 1938 začaly wehrmacht obsazování Slezska a Severní Moravy - Jeseník, Krnov, Staré Město p. Sněžníkem. 7. října 1938 začali Němci obsazovat t. zv. páté pásmo, které zahrnovalo české kraje Mostecko, západní Čechy až k Benešovu, Zábrdří na Moravě Opavsko, jižní Morava až k Brnu. V Berlíně rozesála takzvaná Mezinárodní komise a dohadovala se o tom, kde by se měl postup německé armády nastavit. Hitler dostal všechno, co požadoval.

Ceskoslovenská vojska spořádaně ustupovala se všemi zbraněmi a technikou po silnicích do vnitrozemí. Spolu s nimi ocházel tisíce českých uprchlíků se životními zavazadly, které představovaly všechno, co zbylo z je-

jich domovní. Předobrázdy všechného utrpení - které již co nevidět zahrne celou Evropu.

Již 1. října 1938 nastupuje Slovenského vláda ustavující berounského Polska a souhlasí s odtržením Těšínska. Slovensko dostalo autonomní vládu a tím se stal správcem. Dne 7. října 1938 skladá slovenská vláda slib v Praze. Mezi první usnesení jeho kabinetu patří rozhodnutí z 9. října 1938 o záříku KSČ na Slovensku. V Komarno začínají čs.-maďarská jednání o nových hranicích. Autonomii dostává i Podkarpatská Rus. „Česko-Slovensko“ se začalo psát s pomlčkou. Bylo nám do pláče, když jsme se dívali na mapu, co zbylo z historického území Čech. Německu jsme vydali území větší než Morava - 28.000 km^2 s 3 615 833 obyvateli, z nichž bylo 2 806 638 Němců a 719 127 Čechů. Polsko si vratilo na těšínsku 895 km^2 s 228 000 obyvateli z nichž bylo 123 000 Čechů a 72 000 Poláků a 20 000 Němců a dále část Oravy a Tavoriny v rozloze 167 km^2 s 9 000 Slováky. Maďarsko po vídeňské arbitráži okupovalo na Slovensku 10.309 km^2 s 853 670 obyvateli z toho 272 145 Slováku a na Podkarpatské Rusi 1.586 km^2 se 131 609 obyvateli z nichž bylo 17 247 Čechů a Slováku a 36 735 Ukrajinců. Dohromady jsme tedy stratili 40.957 km^2 s téměř 5 miliony obyvatel, z nichž 1 140 519 Čechů a Slováku.

Stratili jsme 70% hutního a železářského průmyslu, 80% textilního průmyslu, 90% výroby porcelánu, 80% cementáren, 40% lesní... ve svém projevu

10. října 1938 si Hitler pochvaluje „je to fantastický úspěch. Je tak obrovský, že ho přítomnost nemůže ani zhodnotit.“ K novinářům prohlaší: „Je to fantastický úspěch. Velikost a dosah tohoto úspěchu jsem si uvědomil prvně, když jsem, stál u prostřed českého opevňovacího systému kolonových bunkrů. Teprve tam jsem poznal, co znamená dobyt téměř 2.000 km, opevjení bez vypálení jediného ostrého výstřelu.“

Do vnitrozemí se neustále vařily proudy uprchlíků, hledají střechu nad hlavou a práci. Do Vinoře se přistěhoval uprchlíc Stanislav Korejs s rodinou do Hrdlovy u Mostu. Zřídil si zde v bývalém reznickém krámě Františka Karouška čp. 43 hospodství. Byl to spořecenský člověk, dobrý obchodník. Učil děti hrát na harmoniku, získal přátele v místním fotbalovém klubu. Organizoval ochotnickou muzikaantskou pětičlennou partíčku, vystihující nároven „Trandaband“. Která vystřávala obvykle po fotbalovém zápasu v hospodě u Rejků. I když v obci existovaly již dvě hospody, užívala se pak i třetí Korejsova živnost. Na městánskou školu byly ustanoveni učitelé - uprchlíci Bedřich Brouček a Dobřan u Příbrami a Ladislav Pfeffer z Černíman u Teplic. Později výměrem oficiálního úřadu č. 15265/39 z 4.2.1939 bylo sem, sděleno, že obci se přiděluje 1 úředník z propuštěných samosprávných zaměstnanců ze Rabenářského území. Obecní rada se odvolala dopisem, z 8.2.1939. Ministerstvo vnitra rozhodlo přidělit sem Leopolda Bednáříka, úřednického čestitele a

Čes. Žesína. Dále zde byl ustanoven Milos Volfný, náčelnický čekatel z Morav. Ostravy. Na místo velitele místní četnické stanice byl naveden vrchní strážník Vojtěch Pařzera, který sem nastoupil z nemocnice, kde si fečil zranění z pohraničního boje s Henleinovci.

Sotva byl podepsán pakty Čyrnochostí v Mnichově, Göring si dal zavolat československého vyslance v Berlíně a oznamil mu, že ruská vláda nestřípí, aby dr Benes byl hlavou státu. Dne 5. října 1938 se tedy pod nátlakem z Berlína vrátil se dr Benes úradu prezidenta republiky. Jeho řeč byla v osm hodin večer vysílána rozhlasem:

"Vážení občané!

Poslal jsem právě panu předsedu výkady dopis, jímž se vrátívám svého presidentského úřadu. A obracím se na vás, abych se s vámi jako president rozloučil, abych se rozloučil se svými politickými spojupracovníky, s našimi skvělými vojáky, s legionáři a se všemi těmi, s nimiž jsem jako president se stýkal a spojupracoval.

Učinil jsem své rozhodnutí po poradě s kruhy politickými, s kruhy ustanovení a s různou činitelstvím ostatních, svobodně a ze svého osobního přesvědčení. Měl jsem v umyslu učinit to hned po rozhodnutí mnichovském. Odložil jsem to, abych napřed zajistil nejprve

vřádu. A věřím, že to je v dnešních okolnostech krok správný.

Nemám v úmyslu analyzovat celou situaci politickou která mě k tomuto rozhodnutí přivedla. Chci jen krátce zdůraznit, že celý systém evropské rovnováhy, vybudovaný po válce, se od několika let stále rešaboval a ve třech posledních letech podstatně změnil. Změnil se v neprospěch naš a našich přátel. Československá republika se ve shodě se svými přáteli snažila této poctivě snažily systém ten podpořit a ponenáhlu měnit jej vývojově, jesto to bylo jejím rájmem.

Události řídily od posledních tří let s nečekanou rychlosťí. Vypjali jsme všecky své síly ve chvíli, kdy tento vývoj dosáhl u nás výraz bojuj národnostních, pokusili jsme se upřímně se dorozumět také s národnostní druhými, šli jsme na krajnímez mořních koncesí. Vlivy zahraniční a celý evropský vývoj však způsobil, že se věci ty vyhřanily v těžký konflikt mezinárodní, v němž jsme měli chránit vojensky své hranice.

Učinili jsme to všichni s energií, oddaností a sebeobčováním, tak větrem, že má sotva příkladu a že je respektován každým, přítelem i odpůrcem.

Býlo patrné, že by z toho vznikla evropská a světová katastrofa. Víte, že za těchto okolností sesly se čtyři velmoci, dohodly se mezi sebou o obětech, jež od nás žádaty ve prospěch světového míru, a že jsme byli nuceni je přijmouti.

Nedávno věci ty dnes ani po-

drobně rozehvírat, ani kritizovat. Nečekejte také ode mne jediného slova reprimíace na žádoucí stranu. Všecko to jednou bude soudit historie a rozhodně spravedlivě. Řeknu jen to, co cítím bolestně všichni: oběti, jež od nás byly trápeny od nás důrazně rádány jsou neúměrně a nejsou spravedlivé. Národ toho nikdy nezapomene, i když to nese s důstojnosti, klidem, a sebevědomím, jež budi obdiv všeobecný. Je v tom, vidět sílu národa a mravní větřnost jeho synů a dcer.

Hájil jsem v této době podle své povinnosti se vší oddaností rájemy našeho státu a národa a naší dosavadní posici v Evropě. Myslí se ti, kdož neviděl správně sta a sta našich snah a pokusů o zachování míru a o vytvoření spořupráce mírové, o vytvoření dobrého sousedství, když neviděl naši opravdu dobrou vůsi skutečně se dorozumět se všemi kolem nás. Sily, které byly proti tomu všemu, byly všecky silnější. Myslím, že za těchto okolností je dobré, aby nový vývoj a nová evropská spořupráce nebyla rušena se strany naší tím, že by se mělo zdát, že její vyznačný reprezentant by mohl státi svou osobní posicí v cestě tomuto vývoji. Byl roven, na dnešní své místo v době podstatně jiné, musíme uvrátit zdati zmeněných poměrů bych na místě tom měl zůstat. Jsa přesvědčeným demokra-

tem, myslím, že činím správně, když odcházím. Zůstane ovšem dálé demokraty, budeme dálé spolupracovat se svými dozadními přatelemi, ale je přesto je nutno otevřít cestu k tomu, aby nás stát a nás národ se mohly klidně a nerušeně v novém prostředí vyvíjet a novým poměrům přizpůsobovat. Známehná to nezříkat se přátel starých, a získávat kolem sebe přátele nové. Klidně, věčně, pořádně ke všem, jak já sám, jsem si toho vzdalycky přál.

Nás stát měl svou vlastní národnostní strukturu. Nyní se poměry dosti změní. Rada příčin, rozepraných s našími sousedy zmizí. Budeme mít stát národní, stát Čechů a Slováků, jak na to v jistém smyslu vývoj národnostního principu ukazuje. Bude v tom větší sila našeho státu a všechno československého faktu.

Bude to dávat většou novou činorodost a silnou mravní základnu, jaké dosud neměl. Naše národní kultura se prohloubí a zesílí. Jsme pořád dosti silní a dost početní. Dívce jsme se toulají s nadějí ve svou budoucnost národní. Češi a Slováci svým původem, svou celou výchovou po generace, jsou všecko spisem nežli národ fidi katastrofálních. Jsme národ typický strízlivý a jako jsme nezvykli ve štěsti, neztratíme ani hlavu ve svém neštěsti. Heroismus, práce a sebeodříkání, pro který nám nyní nastala chvíle, není o nic mocnější a méně důstojný nežli hrdinství na poli vařecném.

Koruna stromu naší vlasti je osekaná, ale kořeny národa tkví pevně v jeho zemi. Sesípme ke kořenům, soutěž-

me všechny svou starou rodovou sílu do nich, jako jsme to ve svých dějinách učinili již tolikrát; a koruna opět po čase vyrazí novými radofesty. Nejme na paměti, že to, co nám po všech obětech zůstává jako jásdro naší vlasti, jako ono dědictví, jež musíme zachovat budoucím generacím, je stále ještě statek věčné hodnoty; že i my zůstáváme státem, nikoli k nejménším, národom, s kulturou, jež se rovná kulturě větších, národní sveta a kulturu z nich, převyšuje. To vše nás zavazuje, abychom, drželi toto nejvlastnější dědictví v klidné a pevné ruce.

Miří spořebčancé, přátele:

Nakonec se obracím nás na všecky s vřesou, upřímnou, ze srdce jdoucí výzvou: Vlast Čechů a Slováků je opravdu v nebezpečí a byla by v nebezpečí větším, kdybychom, v této chvíli nestali všichni nestali navrájem, při sobě, ve svornosti, v jednotě a v plné mravní síle sobě navrájem oddaných lidí. Je nutno především se dohodnout se Slováky. Oni jsou v nebezpečí. Dnes nezáleží na tě či oné koncesi. Musíme navrájem, si všude, kde je třeba, povolit. Dále se obracím na všecky ostatní kruhy obyvatelstva, rolníky, dělníky, střední vrstvy i intelektuaci: Zajdovete klid a svornost, jednotu a oddanost i vrájem nou říšsku k sobě, neboť - jak Masaryk říkával - vlast, stát a národ, to jste vy všechni navrájem, stojící na své rodné půdě. Odložte na čas všecky své spory a dajte male rájmu a spojte všeckho nás k jedinému cíli: k spo-

pečné práci pro vlast a stát.

Náš Skvělé armádě dekuji
za fášť vřele. Věnovat jsem, ji všecky ohu-
mžíky své presidentské činnosti, jsem, s
ní a nikdy jí nezapomenu. Věrim v její daf-
ší zdarný vývoj a v její budoucnost.

Koncím výrazem opravdového
přesvědčení, výrazem své hluboké víry
ve věčnou sílu a pevnost našeho národa,
v jeho energii, houževnatost, vůtrvanost a
hlavně v jeho víru v ideální lidskosti, v
ideálny svobody, práva a spravedlnosti,
za něž tolikrát bojoval, za něž tolikrát
trpěl a s nímž vždycky znova zvítězil.

J jí jsem pro ně bojoval. A zůstanu jím
věren. Neopustím také pod v bouři. Věrim
naopak, že v této chvíli je taková oběť po-
litické nutnosti, i když neznamená, že bych
zapomněl svou povinnost pracovat jako
občan, a vlastenec dál.

Přeji vám všem, přeji republike,
přeji národu, aby se dočkal brzy lepších
dnů, aby žil, vzkřístil a vzkvétal znova
jako krásná radošost lidského rodu a ja-
ko jeden z náležitých, krásných, náro-
du evropských. Budete všichni zdrávi.

Po této řeči odjezd dr Benes se
svou ženou do Sezimova Ústí u Tábora,
kde se svými nejdůvěrnějšími přátele při-
pravili všechno potřebné k odjezdu.
Jeho synovec Bohuslav Benes (později byl
konzulem ČSR v San Franciscu) přiletěl
15. října 1938 do Prahy, ihned zajel do
Sezimova Ústí a přemítl je k odjezdu.

Přípravy ji vyžádaly celého týdne. 23. října 1938 mafá skupina lidi dr Benese a jeho ženou doprovodila na letište ve Kbelích, a oni odletěli do Londýna, s krátkým mezi-přistáním v Rotterdamu. V historii se říká, že dr Benes odletěl, aniž to Němci věděli. Je však, odůvodněna domněnkou, že tajní agenti gestapa i česká policie o psanu věděli a že byli rádi. Chtěli, aby dr Benes byl co nejdříve k Československu.

Příčiny kapitulace

Francie a Anglie nás v příjemném rozsahu zradily. Jak již bylo řečeno, Československo mělo smlouvu s Francií již z roku 1923, obnovovanou v roce 1935. Naše diplomacie se aktivně začlenila do francouzsko-sovětského jednání o spojenectví a dr Benes podepsal československo-sovětskou smlouvu, která byla podmíněna splněním spojeneckých závazků vůči našímu nepřímu. V té době se svěřil Laval svým důvěrným známým, že pro tento „vařecík“ se Sovětským svarem rizikoval souhlas od Hitlera, když ho ujistil, že řečený pakt o spojenectví „nebere vážně“. Ministrský předseda ve svém prohlášení z 12. dubna 1938 praví: „Francie dostojí všem svým mezinárodním zá-

varžkům." Jakou cenu mají tato prohlášení? Francouzský odborový svaz učitelej hodnotí postoj Francie: "Dáváme přednost po-
ficiku před kulkami." „Je řepe jako Němec žít, než Francouz zemřít.“ Noviny v Echir de Nice přináší 26. září 1938 pašový titu-
lek: „Všichni Čechoslováci sveta nestojí za kosti jediného francouzského vojáka.“ V parlamentních kruzích se ujalo rčení, „Lé-
pe být poražen Hitlerem, než zvítězit se Stalinem.“ Francouzská armáda se stává
selectivem, málo účinnými tanky, zastav-
lým, dělostřelectvem, nedokonale motorizo-
vaná, ke všemu ještě s nepatrnou chutí bo-
jovat, byla určena k manévrování a útoku,
ať uikrýt se za Maginotovu linii a bránit.
Co jsem si s těchto okolností mohli sjetoo-
vat od vojenského spojenectví?

V květnu 1937 vstoupil do čela nové britské vlády jako představitel kon-
zervativní skupiny podnikatelů a politiků Neville Chamberlain. Dne 26. listopadu
1937 si zapisuje do deníku: „Nevidím dů-
vodů, proč bychom nemohli říci Němcům:
dej nám uspokojivé záruky že, nepouži-
ješ síly, chceš si se vypořádat s Rakous-
nou a Čechoslováckou my ti dáme podob-
né záruky, že nepoužijeme síly, abychom
zabránilis změnám, budeš-li jich chtit do-
sáhnout mírovými prostředky.“ Francouz-
ský vojenský představec v Londýně ge-
nerál Le Long hodnotí stav anglické armá-
dy v dubnu 1939 takto: „Britská porevní
armáda teměř neexistuje. Její početní
stav je 230.000 mužů včetně záložníků
pravidelné armády a tyfové služby. Ne-

mohla by dát v prvních měsících války Francii k dispozici více než 30.000 vojáků a i to s otazníkem. Ještě v říjnu 1938 uzavřela Anglie s Německem dohodu o přátelství. To neznamenalo nic jiného, než krytí zad Hitlerovi - půjde si proti východu. Dne 6. prosince 1938 podepsali Bonnet s Ribbentropem prohlášení o francouzsko-německém přátelství. Ribbentrop si to vyložil správně tak, že Francie dává Německu vojné ruce na Východě.

Rozhodující skutečností bylo, že i československé vlastní krutý se získaly pomocí Sovětského svazu, který nám mohl i ve vlastním zájmu pomoci. V jednáních dr. Beneše existovala ve vztahu k SSSR určitá hranice, kterou nikdy nepřekročil. Tato hranice byla určena jeho západní orientací. Dr. Beneš si nechápal vrátit svou odpovědnost „pustit bolševiky do střední Evropy.“ Byl přesvědčen, že požádat o pomoc SSSR proti vlastní Francie a Anglii by asi znamenalo vytvoření vojenského bloku západních velmocí spořeň s Hitlerem, proti Sovětskému svazu a proti nám.

Polsko

Polsko po stařetí nenávidělo Rusko. Když se ministrem zahraničí stal Josef Beck, narostla nenávistná politika i vůči Československu. Kde tedy hledat příčiny?

Josef Beck se narodil r. 1894. Jeho otec, povoláním advokát, se zúčastnil

isegášního hnutí dělnických organizací a byl verzen, ve Varsavě, v Petrohradě a v Rize. Matka, rozená Litvínkovská, pocházející z okolí Chetmu, odkud si přinesla vzpomínky na carský útěk. Později se rodice přestěhovali do městecka Limanova z rájového Hafci, tehdy do rakouské části Polska. Byl to krátký útěk, před carským samoděržavím. V době dozívání odešel Josef Beck do Vídne na akademii pro zahraniční obchod. O prázdninách, v r. 1914 jej zastihla válka. Boj za svobodu Polska se opíral o Rakousko s bojem proti Rusku. Josef Beck vstoupil do polských Legionů, které tehdy překročily tehdejší ruské hranice.

Polský národ od věků musel žádat o svobodu. V 18. století bylo Polsko násilně rozděleno na tři království, o něž se podělilo Rusko, Rakousko a Německo. Zatím, v té době vznikala u nás slovanská vlna sympatií k Rusku, v Polsku tomu bylo zcela naopak. Rusko se podílelo na dělení Polska. Když v 19. století Poláci dvakrát v r. 1831, 1846 a 1863 povstali proti ruským vojskům, byla to především carská vojska, která povstání potlačovala. Jedenkrát u nás na počátku první světové povážoval lid ruská vojska za osvoboźitele, v Polsku v té době proti Rusům, organizovali Legiony. V r. 1918 když pak Německo a Rakousko prohrály válku, nadešla Polsku hodina osvobození. Týkalož V.I. Lenin podepsal 29. srpna 1918 dekret, přiznávající Polsku plné pravo na samostatnost a jednotu, byly pak Versailleskou smlouvou stanoveny polské hranice hluboko do polské Ukrajiny.

francouzsko - sovětská smlouva
z 2. května 1935 a československo - sovět-
ská smlouva uzavřená brzy po ní, ještě
přispěly poškému neprávorskému postojů
vůči Československu. Pak 20. září 1938
se Beckov vyšlanec Lipský v Obersalz-
bergu snaží primět Hitlera aby priznal
Pošku nejen Těšínsko, ale i Podkarpatskou
Rus.

Sovětský svaz

Sovětský svaz byl v izolaci. Od
ostní Evropy byl oddělen, t. j. v. Sanitním
kordonem, který tvorily Poško, Česko-
slovensko a Rumunsko. Po Hitlerově ná-
stupu k moci se Sovětská diplomacie
snažila vytvářet vztahy kooperativní bez-
pečnosti. Výsledkem byla francouzsko -
sovětská formální smlouva a českoslov-
-sovětská smlouva. Jejím důsledkem
byla vojenská spolupráce obou genera-
rálních štábů ČSR - SSSR. V letech 1937
a 1938 jednají delegace strídají druhou.
Oba štáby projednaly základní linii
strategického postupu. Na jaře 1938
přijeta do Československa Sovětská
delegace, vedena maršálem Sapošniko-
vem. Seznámila se s pohraničním, opev-
něním, prohlédla si zbrojných podniků,
byla uzavřena spolupráce ve zbrojném,
průmyslu. Všechno na svědčovalo, že obě
strany berou smlouvu vážně. Předsta-
vitele Sovětského svazu mnohokrát ují-
tí Československého představitele, že SSSR,

v každém, případě Smíšovu obořší. Plánovanou otázkou byl problem přesunu sovětských vojsk do Československa, které němečtí hraniče se SSSR.

V neděli 8. května 1938 ujistil Kalinin a Svorník, že Sovětská vláda splní všechny závazky vůči Československu. Před delegacemi celé rady státu mluvil člen Nejvyššího sovětu Moskátov o Československu, kterému hrozí napadení ze strany hitlerovského Německa. Za bouře potřeku prohlásil, že Sovětský svaz nezůstane klidným a nedopustí, aby Československou republiku stihly osud Rakouska. Se smíchem k tomu dodal, že si Rudá armáda již cestu najde. V roce 1936 byl náčelník Sovětského generálního štabu Jegorov na fečení v Karlových Varech. Naši generálové se s ním, tehdy sešli, aby prohovořili možnosti přesunu Sovětských vojsk přes Polsko a Rumunsko.

S východními oblastmi Polska, kudy by byl transit nejvhodnejší, nedalo se počítat, nebot tehdejší Polsko nemělo zájem, aby někdo pomáhal Československu. Jeho ostre protisovětský kurz nepřiponstel sebeopatrněji kontakt se Sovětským svazem. Situaci vystihl řádový francouzský velvyslanec ve Varšavě Noël: „Polsko vyhlásí válku Rusku, překročí-li jediný ruský voják hraniči. Polsko dovolí jít německé armádě k útoku na Rusko.“

Pokud jde o Rumunsko, na vzdory tomu, že v rumunské veřejnosti se objevovaly sympatie pro dohodu s Ruskem a Ruské poskytování všeobecné záruky, kladly se dohodě se Sověty překážky. Československý věvyslanec v Bukurešti říčí situaci takto: ..., smyslensí veřejnosti je málo pevné, buržoazní strany mají přemrštěný strach, z války, hlavně r SSSR, a nepřipomíti myslí na průchod Sovětských vojsk." Polští vyvýjelo tlak na Rumuny v tom smyslu, že, Polsku by nemohlo být stejně kdyby jeho veto proti průchodu ruských jednotek do Evropy bylo eventuálně obejito z jiho a že novidí, jak by tato eventuální mohla být srovnána s polsko-rumunským spojeneckým. "Rumunsko horlivě ujistovalo Němce, že ani kráľ ani vláda souhlasí s průchodem Sovětských vojsk nedají. V červenci 1936 sice Tatgrescova vláda povolila stávku trati Viseul-Vatra-Dornei, za spojnicí československé vlády, která byla pobízena Moskvou, aby zajistila potřebné spoje, včetně rumunské generální štab jakékoli souhlas s průchodem Sovětských jednotek, tvar došlo mnoho odmítnit.

V kritické době Mnichovu se všírá a myslím, že se i v budoucnosti domluho bude vracet onto osudové, ... kdyby? ... Jednou mohou vyšvěcovat na vrchu

československé vlády a prezidenta dr. Benesů jako známé stanovisko „nevpuštít Rusy do střední Evropy.“ Druži mohou vycházet z přesvědčení, že Sovětský svaz v kritické situaci byl v úzkých, nebyl na vlastku dostatečně připraven. Sovětský režim měl vnitřní problémy.

Na jaře a v letě roku 1936 provedly sovětské orgány nenadání prohlídky a zatkly nacistické spiony a trockisti, odpůrce Stalínovy politiky. Sovětská vláda ohlašila sensační odhalení, nad Ruskem se vznášel příznak vojenského plánu. Měly jej likvidovat velké moskovské procesy. První proces byl zahájen dne 19. srpna 1936 v Říjnovém sále odborového domu v Moskvě před vojenským kolégium, nejvyššího soudu SSSR. Váček dne 23. srpna 1936 vynesen kolégium rozsudek. Zinov'ev, Kamčen'ev a třináct dalších členů trockisticko-zinov'evského bloku bylo odsouzeno k smrti kastřením pro teroristickou činnost a velezradu.

Dne 23. ledna 1937 bylo před soud postaveno 17 fašistických spiklenců. Byli souzeni pro velezradu opět vojenským kolégium, nejvyššího soudu SSSR. Rozsudek byl vynesen dne 30. ledna 1937. Obžalovaní byli shledáni vinou vůči radoun, že byli agenturou německých a japonských fašistických sil, pro spionáž, povratné a škundcovské akce a že se spikli, aby pomohli zahraničním útočníkům zmocnit se území SSSR. Čtyři obžalovaní byli odsouzeni k smrti kastřením,

čtyři agenti byli odsouzeni na dobužá ře-
ta do vězení.

V 11 hodin dopoledne dne 11.
června 1937 stál před světelným vojen-
ským tribunálem nejvyššího soudu SSSR
marsál Michail Nikołajevič Tichacévskij
a sedm dalsích generálů Rudé armády.
Proces jako stanný soud se konal za za-
vřenými dveřmi. Dne 12. června 1937 byl
vynesen rozsudek. Obžalovaní byli shle-
dání vinnými proti obžalobě a odsouze-
ní k smrti zastřelením, jako zrádci. By-
ly ve službách vojenské výzvadlné služ-
by cizích zemí, prováděli škůdcovskou
činnost, aby oslabili Rudou armádu a
pripravili její porážku v případě pře-
dení Sovětského svazu. Popravu proved-
la popravčí četa Rudé armády do čtyřia-
dvaceti hodin.

Pořadní z proslovných moskev-
ských procesů byl zahájen dne 2. března
1938 v Domě odboru před vojenským ko-
legiem nejvyššího soudu SSSR. Po sedm
dní zasedal soud při zavřených dveřích
a soudil 21 obžalovaných, členů spikle-
necfé skupiny t. zv. „Blok pravých troc-
kistů“. Rozsudek byl oznámen 13. bře-
zna 1938 ráno. Všichni byli shledáni vinný-
mi. Tři z nich byli odsouzeni k trestu
na svobodě, ostatní byli odsouzeni k
smrti zastřelením.

Sovětský svaz měl vážné
vojenské problémy. Vláda si byla vědo-

mo hrozby vojenského oboření a nedostatečné výzbroje Rudé armády. Průběh války to později v plné šíři potvrdil. Když se Němci objevili před Moskvou. Sovětská diplomacie hrála o čas. Až v posledním zářijovém týdnu a v prvních dnech října 1939 podepsala sovětská všecka smlouvy o vzájemně pomoci s Estonskem, Lotyšskem a Litvou. V těchto smlouvách se stanovilo, že v pobaltických státech bude vzniknout posádky Rudé armády, Sovětská letiště a námorní základny. Na severu zůstávalo Finsko jako potenciální vojenský spojenec Německa. Mělo se stát základem pro vpád do Sovětského svazu. Když byla v říjnu r. 1939 Mannerheimova finie téměř hotova, přijel na poslední inspekci náčelník Hitlerova štábů generál Haider. Sovětská všecka uzavřela s Finsem smlouvu o vzájemném neútočení. Moskva nabízela, že Finsku odstoupí několik tisíc čtverečních kilometrů Sovětského území ve Střední Karelii výměnou za některé strategicky důležité ostrovy v blízkosti Leningradu, a za část Karelské Šíje a za pronajmutí přístavu Hangö na 30 let k využívání sovětské námorní základny. V polovině listopadu 1939 přerušila finská všecka jednání. Sovětský svaz pak, bez ostýchání dne 30. listopadu 1939 napadl Finsko. Dostali jsme daň sefekci, jak se dělá politika. Poučili jsme se též na výsledku kampaně pod heslem „pomoc Finsku“ v Anglii, ve Francii a ve Spojených státech. Po třech měsících

boju. Rudá armáda profonila Mannerhaimovu linii a obrátila finskou armádu na vnitřek. Dne 29. dubna 1940 prohlásil ministr zahraničí Molotov ve své řeči před Nejvyšším sovětem SSSR jednoduše ... „neměli jsme jiný cíl, než zajistit bezpečnost Leningradu, Murmanská a murmaňské dráhy ...“

Bez povšimnutí nesmí přejít
tato historická faktka:

- V noci z 24. a 25. září 1938 se konala porada představitelů Rudé armády, na níž bylo rozhodnuto odkamžitě vyslat do Prahy skupinu Sovětských důstojníků a připravit k odjezdu do Československa 700 stíhaček.
- Sovětský svaz po 23. září 1938 uvedl do pohotovosti tankové a letectvé jednotky. K přesunu do ČSR bylo připraveno 550 letounů. Na své západní hranice stál př SSSR 30 pěších a několik jezdeckých divizí.
- Generál A.P. Judakov, který v r. 1938 jako kapitán velitel skupiny stíhačích letounů dosvědčuje, že v době československé krize seděl ve svých, strojích, cesté dny a čekal na rozkaz ke startu na trati Minsk - Lvov - Praha.
- Od vyhlášení československé mobilizace se měří československým a sovětským generálním štábem, udržoval denní styk, kurýrními letadly. Dne 27. září 1938 přiletěl do Prahy zástupce generálního štabu Sovět-

ské armády, aby projednal podrobnosti zásahu Sovětských vojsk, především letectva.

• V říjnu 1938 uzavřela Anglie s Německem dohodu. To neznamenalo nijméně než krytí rád Hitlerovi. Dne 6. prosince 1938 podepsal Bonnet s Ribbentropem prohlášení o francouzsko-německém přátelství. Francie dala Německu volné ruce na východě.

• Dne 31. března 1939 prohlásil N. Chamberlain v britském shromáždění, že v případě napadení Polska, po skutčení mu Velká Británie pomoc. Dne 17. dubna 1939 nabídla Sovětská věща Vélezké Británii a Francii dohodu. Dne 8. května 1939 doručil anglický vyslanec v Moskvě V. M. Mošťovovi návrh, na pouze spořečné prohlášení. Na Mošťův dotaz, jak se anglická věща dívají na otázku vojenské dohody, odpověděl anglický vyslanec, že rozhím může být řec o tomto prohlášení. Dne 14. května 1939 odpověděla Sovětská věcha, že anglický návrh, na spořečné prohlášení nemůže sloužit za podklad jednání.

• Dne 22. května 1939 podepsaly Německo s Itálií dohodu o vojenském spojenectví. Současně probíhalo jednání s Japonskem.

• Dne 23. května 1939 prohlásil Hitler na poradě generálního štábů, že

se rozhodl při první vhodné příležitosti napadnout Polsko.

- Probíhalo politické manévrování Anglie - Sovětský svaz - Francie:
 - 27. května 1939 anglický návrh,
 - 2. června 1939 sovětské zamítnutí a nový návrh trojstranné smlouvy
 - 1. července 1939 nový návrh anglo-francouzské dohody s SSSR,
 - 8. července 1939 žádá Sovětský svaz změny v dodatečném, protokolu
 - 12. července 1939 oznamuje prostřednictvím anglického vystance v Moskvě, že Vel. Británie nemůže přijmout sovětské stanovisko.
 - Dne 23. července 1939 po poradě s výšadou francouzskou rozhodla britská výšada, že přistoupí k jednání o vojenské dohodě se Sovětským svazem. Vojenské mise přijely do Moskvy 11. srpna 1939. Utkávalo se, že francouzská a již britská delegace neměly zpětnomocnosti podepsat dohodu.

Moskevské anglicko-francouzsko-sovětské rozhovory v říjnu 1939 byly velmi vysoce tajnou hrou. Západní kritiky kritizovaly s tím, aby zdání pod hrozbou uzavření anglo-francouzsko-sovětské smlouvy bylo prostředkem, který přiměje nacistické Německo uzavřít dohodu s Vel. Británií.

nji a Francii - a vrhnout se proti izolovanému Sovětskému svazu.

Sovětský svaz přestal hrát, odhodil masku a upřímně zásadu „blížší kroše nežli kabát.“ (viz Dějiny Velké vlastenecké války.)

My přízemní vinorští občané jsme v té době neměli ani tušení o tehdejší politice. Zůstal nám jen horký pocit zradby a porážky.

Nechod, Vašku, s pány na sed.
mnohý příklad máme,
že pán školouzne a sedlák si
za jej nohy zlame.

Kolikrát pisatel této kroniky za uplynulých pětačtyřicet let v různých situacích přišel na mysl tento Havlíčkův epigram!

Dne 19. srpna 1939 v 19.10 hod. přišel do Berlína telegram, od Schußenburga z Moskvy: „Sovětská vědla souhlasí s tím, aby německý ministr zahraničí přijel do Moskvy tyden po oznamení podpisu hospodářské dohody... Moskou mu předal návrh, pakli o neutocení. Těhož dne večer oznamil Stalin členům posil byra úmysl uzavřít smlouvu o neutocení s Německem.

Hitler nebouhlasil s tím, aby Ribbentrop jel do Moskvy 26. nebo 27. srpna. Okával se, že by bylo pozdě vzhledem k plánovanému útoku na Polsko. 20. srpna 1939 se proto Hitler obrací na Stalina dopi-

sem, a žádá změnu termínu na 22. nebo 23. srpna 1939. Od večern 20. do 21. srpna byl Hitler na pokraji nervovního zhroucení. Vábec nespal. V neděli 21. srpna 1939 v 21.35 přišel telegram, dle od Stalina. Stalin souhlasil, aby Ribbentrop přijel, jak si to Hitler přál, již 23. srpna 1939.

Ve 23. hodin dne 21. srpna 1939 byl náhle přerušen porad v německém rozhlasu a ozvalo se hlášení: Německá a Sovětská vůdce se dohodly na uzavření paktu o neutocení. Ruský ministr zahraničních věcí přijede ve středu 23. srpna 1939 do Moskvy, aby uzavřel jednání. "Jak se to stalo. Hitler měl nyní volné ruce. Co my? To jsou naši přátele, slovanské bratři? Ubozí Poláci!"

Druhá republika

teré z těchto dat vlastně známý začátek druhé republiky? Příjtem mnichovského diktátu? Změnou vůdce generála Syrového? Abdikací hlavy státu? Vznikem slovenského autonomního zřízení? Historikové se dosud jednoznačně neshodli. Ale my současníci jsme se hned shodli; že to byl zmrzačený stát. Měl hospodářské a politické těžkosti. Podle soupisu ministerstva vnitra bylo v pro-

Sinci 1938 v českých, remízach 151.997 uprchlích ze zabraného území, z toho 114.577 v hromadných táborech, bylo v prosinci 1938 ještě 10.328 osob. Přirozeným důsledkem byl vzestup nezaměstnanosti. K 30. říjnu 1938 už 148.152 nezaměstnaných.

Dne 12. října 1938 vycházel nařízení o pracovních útvarech, které by měly pomoci řešení nezaměstnanosti. První dvě roty prvního praporu č. 10 se představí novinářům, při slavnostním nástupu už 26. října 1938 na síňci nedaleko ruzynského letiště.

V Praze v lednu 1939 začíná jednání o stavbě podzemní dráhy (trasy Strašnice - Dejvice a Braník - Vysočany) a o zahájení prací na dálnici Praha - Brno - Zlín v dubnu 1939, což má toho roku zaměstnat 30.000 a do dvou let 100.000 dělníků. Nic se z toho pak nerealizuje.

Vinohradská obec je zaučesena, může podnikat nouzové akce až v protectorátě.

V neděli 1938 bylo zveřejněno, že všáda rozhodla, aby podle mnichovské dohody byla udělena amnestie pro posluchče defikventy národnosti německé. Totéž se týká i defikventů národnosti polské a maďarské. Tak dala všáda gen. Syrového generální pardon těm, kteří rozbitijeli republiku.

Během měsíce října 1938 se objevují letáky s učinpravicovým zaměřením, utocící na demokracii, na řídy, hорујíci pro „nové Československo“. Zabavený leták, v Rožniči např. začíná: Občané!

Já generál Gajda ..."

Na základě všeobecného nařízení z 23. prosince 1938 vydává ministr vnitra Fischer 27. prosince 1938 vyhlášku o rozpuštění KSC v zemí České a Moravskoslezské, ježto její činnost ohrožovala veřejný zájem." Rozpuštění nabývalo platnosti 28. prosince 1938.

Komunistické členové obecního zastupitelstva Alois Fibr čp. 29, Václav Cháronz čp. 13, Antonín Macháč čp. 58, Stanislav Chytka čp. 126, Josef Antoš čp. 100 odstoupili. Dne 30. 12. 1938 ke konci schůze obecní rady, součí se členové Alois Fibr a Stanislav Chytka. Zdůrazňují, že pracovali rádi a děkují za spotřebu práci všem členům. Oběma poděkoval pan starosta. "Výměrem okresního úřadu č. 10. 781 z 22. 12. 1938 byly do obecního zastupitelstva povolány František Havrle čp. 285, Marie Skálafová čp. 138, Ervin Hánicka čp. 251, Jan Šafářík čp. 232 (člen rady) a Rudolf Řípa čp. 344 (první náměstek). V komisích obecního zastupitelstva do prosince 1938 zasedali komunisté Václav Cháronz, Jan Šoře čp. 206 v komisi finanční, Karel Znamenáček čp. 298, Antonín Macháč čp. 58 (chudinský k.) Alois Fibr čp. 29 (elektrárenská a disciplinární).

S dvouměsíčním zpožděním, se chystala volba hlavy státu. V zákuší se důsledně uvažovalo o různých kandidátech: Chvalkovský, Preiss, Syrový, Baťa, prof. Šim-

ta, J. B. Föerster, továrník, Janeček. Nakonec zvítězil Beranův návrh, na předsedu Nejvyššího správního soudu 66letého dr. Emila Hácha. Narodil se v Trhových Svinech. Zvolen, 30. října 1938 z 312 platných hlasů většinou 272 hlasů. Zároveň Syrového výšla odstoupit. Druhého dne byl jmenován Beranův posluchačko-odborový kabinet, v něm, udávala protototařní trojice Beran, - Chvalkovský - Sidor. Za trvání neplatných, 6 měsíců vyhládá neslavnon t. zv. druhou republiku ještě trvajícíší obdobou šesti let.

A

Protektorát Čechy a Morava

Z po osvobození jsme se dorvěděli, že Hitler již několik dnů po podepsání mnichovské dohody rozhodl o fikciaci našeho státu. Nepomohlo ani ustupování a poklonkování Prahy před Berlínem. Počátkem března 1939 se situace dál roztříšila. Hitler použil k zásadnému propagacnímu tažení proti republice jednak zbytku Němců, kteří u nás zůstali, jednak Hlinkovy strany. Právě poslední voľbach, hlasovalo na Slovensku 97% voličů pro Hlinku.

V neděli 12. března 1939 začal s provokacemi v českých zemích. O den později odjel Tiso do Berlína a 14. března 1939 vyhlásil na Hitlerův nátlak Slovenský stát. Kladli jsme si otázky: Tiso pro nás přece neznamená Slovenský národ.

Ale slovenský stát nevnikl proti vůli většiny slovenského lidu. Slováci nám vráží si nás do zad - proč?

Náše generace vyrůstala v povědomí, že Slováci jsou většinou československého národa. Od sedesátých let minulého století Madaři systematicky slovenský národ madářovali. Slovenská inteligence měla jedinou možnost získat vzdělání v Praze. Na prahu první světové války neměli Slováci ani jedinou městskou školu. Nebylo jediného učitele slovenského ústavu, v němž by byl vyučován slovenští učitelé. V roce 1910 bylo na Slovensku 3.862 obecných škol z nichž jen 482 bylo slovenských. Vznik česko-slovenské republiky vzdaly zachranění slovenský národ. Slovenština se stala vyučovacím jazykem, na školách, všech stupňů, stala se úředním jazykem. Vydávalo se množství slovenských novin, časopisů, knih. Rozvinul se veřejný a spoleký život. Nebylo dost slovenských úředníků, učitelů, železničářů, četníků, nastupovali zde Češi. Vše obecných škol se však, tříkdy přicházel i sice druhoradí, třeba i s nepravé čistýma rukama. Když postupně dorůstala nová národně uvědomělá slovenská inteligence, nacházel místa pro své uplatnění nezřídka obsazena téměř Čechy, kteří kdysi přišli pomáhat, ale v té chvíli začínali překážet. Protičeský naostreně projevy nespokojenosti byly podporovány a živcny ředitelkou, hnutím, v jeho čele stál Andrej Hlinka. V jeho slovenské řídové shanci se hned od

pocátku sdružovali všichni odpůrci a rozbíjecí státu. Církevní, hodnostářům, ne-svědčilo protiklerikařní demokratické povětří, vanoucí z Čech. Jíž v prosinci 1918 si Hříška sděroval: „Zpočátku jsme bořili jednotní potom přišli pokrokáři, Husiti, Sokolští, doniesli nám, božecvismus. "K nespokojenému kleru se přidávali Masáři, kteří se rarem, z postavení příslušníků vřádnoucího národa dostali do situace menších s jazykovými obtížemi. Intelektuálské vrstvy navíc ztratily své úřady, svou moc svou význam. Celý slovenský národ čtil důvody k určité nespokojenosti. Slovensko mělo pocit nerovnoopravnosti v hospodářském životě. Dnes víme, že v lehdejších podmírkách bylo nemusitelské vytáhnout si za úkol hospodářský rozvoj Slovenska a vyrovnat poměry v Čechách a na Slovensku. Průmysl na Slovensku nebyl schopen zaměstnat obyvatelstvo a udržoval se početný stav nádeníků a faciných dělníků, kteří přišli podnikatelem, levněji než stroje. Pamatujeme z té doby slovenské zaměstnací ské nádeníky, zaměstnané na Beňohrielské věkostatku za mzdu p. kolko hodin, kolko korún, ... "S jejich dětmi jsme chodili do školy. Některí z nich se již na Slovensko nevrátili a trvale zde zůstali.

Na vánocce 1938 odjel předseda dr Háčka se svým doprovodem, na Slovensko. Dne 21. ledna 1939 došlo k rekonstrukci Tisový věže a zdejší se, že došlo ke shodě mezi pražskou a bratislavskou věží. Věž skutečnosti jsem ne-

mohli znát Hitlerovy záměry. Pořeď nečtených dokumentů byl 30. října 1939 den sestého výročí nastupu nacistů k moci, osudovým datem, kdy se Hitler rozhodl postavit Slováky proti Čechům, Československo rozbit a ze Slovenska utvořit varazský stát. Dne 13. března 1939 odletěl na Hitlerovo vyzvání německým kurýrním letadlem do Berlína předseda slovenské autonomní rady dr. Jozef Tiso. Sdělil mu bez obalu, co se po něm rádá: vyhlásit samostatné Slovensko. Tiso dostal na vybranou - buď samostatnost, nebo maďarský vpád. Ribbentrop okamžitě na zdůraznění hrozby sehrál komedii s pravě došlou zprávou o údajných pohybech maďarských vojsk na slovenských hranicích. Výhovět ultimatu nebylo patrně Tisovi nikterak proti myslí. Hitler přenáší ultimatum, že do 12 hodin 14. března 1939 musí slovenský sněm vyhlásit Slovensko za samostatný stát. Extremisté přijali tuto výzvu možnost jiná, přimět římský sněm k povolnosti. Kocem 11. hodiny 14. března 1939 ohlašovalo 57 poslanců vytvoření samostatného slovenského státu.

Jehož dne vtrhla nacistická wehrmacht na Ostravsko. Ve Fryštáku byl okupant uvitáni Jiřík, než si představovali. Štětí prapor 8. pěšího pluku, ubystovaný v bývalé Czajanskově továrně pod velením kapitána Pavlíka bleskurychle zajal obmanu a postavil se Němcům na odpor. Chystal minut rachotnou paštu z pušek a kušometů. Osmnáct vteřin zaplatil vpád

životem. Tento boj se stal symbolem odporu českého lidu proti okupantům.

Hitlerovi byla uvořená cesta, aby opět jednal. Porval prezidenta Emila Hacha k návštěvě do Berlín. V 16 hodin nastoupil do vlaku v domnění, že půjde o jednání dvou partnerů. Katinco jeho vlak překračoval německé hranice, on sešla s ruzynského letiště skupina československých zpravodajských důstojníků do emigrace. Ještě večer se v Praze pokusil hlonček, fašistů o demonstraci, ale byl zcela neúspěšní. V nejistotě a napětí ubíhaly poslední hodiny v českých remích.

15. března 1939 - 1.15 hod.

President dr Hacha a ministr zahraničí dr Chvalkovský vstupují do budovy nového Rámcovství, které bylo teprve před několika týdny dostaveno. Jsou uvedeni do velkého sálu, kde se již shromáždili prominenti třetí říše - Hitler, Göring, Keitel, Ribbentrop, Meissner. Nejprve krátce hovoří Hacha, pak se ujmá říčák. V nejistotě řeči, přijde výhrůžek, nakonec prohlásuje, že už vydal rozkaz, aby se německá armáda dala na pochod a připojila české země k Německu.

2.05 hod. Ministr Chvalkovský telefonuje ministorskému předsedovi R. Beranovi, že okupace začne v 6. hodin ráno. Armáda nesmí kvůli selhání říčáka odpor. Potom Beranovi totéž opakuje do telefonu Hacha.

2.15 hod. Přestávka při jednání. Göring a Ribbentrop hoují Hacha kočem stolu

a nutí ho, aby podepsal kapitulaci. Po Göringově hrozbe, že stovky letadel začnou bombardovat Prahu, se Hácha zhroutil. Je prve po dvou injekcích podepisuje dva dokumenty. Podle těchto smluv Hácha „pošří osud českého národa pod ochranu říše.“

2.30 hod. Ministr národní obrany Syrový svědčí své nejbližší spolupracovníky

2.55 hod. V kofovatském paláci je již shromážděna téměř celá čs. výšada.

3.15 hod. Mimořádná schůze začíná. Beník krátce informuje ministry o jednání v Berlíně a zapřisahuje, že je třeba zabránit jakémukoli odporu.

3.00 hod. Generál Šťastný ve funkci náčelníka generálního štábů vydává rozkaz, aby ve všech posádkách byl ihned spálen všechny tajní materiály, aby se nedostaly do cizích rukou.

3.35 hod. Ministr Syrový vydává rozkaz, aby se všechny jednotky zdržely jakéhokoli odporu proti napadajícímu wehrmachtu.

4.30 hod. Rokhlísový vysílač Praha uvádí po kněžce osudná slova o tom, že v šest rán začnou nacistická vojska obsazovat české země.

5.00 hod. V ríšském rokhlašení je přečten Hitlerův rozkaz. Obsahuje živé slova o tom, že Československu žijí němečtí soukmenovci v ovzduší nesnesitelného teroru a proto tam vstoupí jednotky německé armády a selektiva.

5.00 hod. V desítkách kasáren se páší tajné materiály. Zbraně jsou odváženy z kasáren na bezpečná místa. Mnohé z ukrýtych zbraní budou použity proti fašistům v boji.

5.00 hod. Jednání v novém konferenční skoru čísl. Hách a jeho doprovod se vracejí do hotelu Adlon.

6.00 hod. Wehrmacht vtrhla do českých zemí. Hlavní proudy překračují hranice u Teplic, postupují na Mělník, na Turnov, směrem na Ústí nad Orlicí, z prostoru Znojma od Kapic k Českým Budějovicím, a přes Strážov na Písek. Sněží, nevšední pleskajice.

7.00 hod. V budově Rudolfinu, kde je parlament, schází se říšiřík, fašisti. Hlavní úlohu chce napříště hrát Rudolf Gajda, který se jmenoval do češi t.zv. Českého národního výboru.

7.15 hod. Projíždí Vinohrady čelo německých kolon, směrem od Brandýsa na Vysocany. Proti Deysové vleče sjezd do příkopu pásový transportér a zůstal, trčet.

8.15 hod. Předvoje nacistických vojsk se objevují na severním okraji Prahy, ve Vysocanech. Vlají je říšiřík pražských Němců, především studenti.

9.00 hod. Ještě dříve než německé útvary dorazily na Hrad, vstupuje do budovy ministerstva zahraničí Karl Ritter, zvláštní pověřenec německého ministerstva zahraničí, aby ihned zlikvidoval čs. zahraniční službu.

10.00 hod. Na Wifsonovo nádraží v Praze přijelo několik vlnků s důsími nacistickými jednotkami. V 10.40 hodin se jednotky wehrmachtu objevují na Václavském nám.

11.00 hod. Ríšský zmocněnec dr. Müller se dostavil do Národní banky. Pod hrozobou zastřelení nutil vedení, aby založilo depozitum v Londýně převadili na Ríšskou ban-

Ru v Berlíně.

12.00 hod. U obce Onokovce blízko Užhorodu
odráželi vojáci čs. armády úspěšně po celé
doposledne útoky maďarské armády, která
se dala na cestu, aby okupovala celou Pod-
karpatskou Rus.

15.00 hod. Na prázdných nárožích je vyse-
pen urážlivý text „Roskaru pro Obyvatelstvo“
v němž generál Blaskowitz oznámuje, že
převzal moc v české zemi.

16.45 hod. Hitler se svým doprovodem pře-
kráčí k české hranici. Automobilovou kolou
z České Lípy vede K. H. Frank. Úřední
zpráva oznamovala, že Hitler se odebral k
vojskům, postupujícím do Čech.

19.00 hod. Hitler dosáhl severního okraje
Prahy. Krátce nato přijel na Pražský hrad.
Kde se ubytovat.

19.30 hod. Na Wilsonovo nádraží přijíždí
s velkým zpožděním, však prezident Hácha.
Hned po jeho návratu do Prahy se koná schů-
ze v řadách. Během ní se překvapený prezident
dovídá, že Hitler se již našel v pravém kří-
dle Hradu.

21.00 hod. Podle stanoveného práva, které Němci
nařídili, ustanová ve 21 hodin veškerý život
ve městě. Místo jsou liduprázdne, jen na křiž-
ovatkách a mostech stojí hlídky nacistického apollo.

První den okupace se chytí k roz-
sí. Úřední kurz koruny stanoven 10K - 1 marka.
Jíž od rána započívají obchody německé vojá-
ci a kupují naše rboží. Na několika místech
nabízejí německé vojenské kuchyně naším
řidičům faciný gušťas. Berou si jen zvědavci.

Juto, bídou v Československu "pak Němci" sismovali. Einzopf se rozdával ve Kloboucích.

Dne 16. března 1939 v posledních hodinách odevzdal Ribbentrop prezidentu Háčkovi dohodu o zřízení Protektorátu, obsahující 13 článků. Souhlasně tento statut vyhlásil německy v našem rozhlasu. Říšským protektorem byl jmenován Konstantin von Neurath. Večer v 10 hod. 30 min. představil dr. Háčka do rozhlasu projev o svém rozhodnutí odevzdat osud českého státu a národa do rukou Václavce. "Výnosem říšského kancíře je nám, přijí různou kulturní autonomii. Nemusíme tedy přijít mít obavy z germanizace. Naším úkolem je jen poctivě pracovat, být loyální k německé říši, poslouchat rad a pokynů ochránců. Zapomenout na minulost dokonale a naprostě, protože bylo býudem všechno v co jsme věřili. Češi chápali svou historii vždycky nesprávně. Patnáctým březnem 1939 se vracejí tam, kam patří, neboť prostor Čechy a Morava byl vždy německým prostorem."

Dne 17. března 1939 wehrmacht zabraňa vinohradskou městskou školu. Začalo se zde učit až 27. dubna 1939.

Dne 20. března 1939 poprvé pojednala Vinohradská nového německého poručík. Z prvního přijetí prapor Hitlerova "garde" a bez vědomí se usídlil v zámku. Od té doby měl obecní úřad trvale potíže a starosti s příslušníky německých rozhazí. Dodejte do tolik a tolik hodin...

Obecní tajemník ve svých pamětech uvádí:
 „Dostal jsem k u příkladu rozkaz, abych dodal do zámku ve 12,30 hodin 5 radiopřijímačů. Předepsal jsem tedy některým rodičům, které se tydě hlasily k německé národnosti, aby donesly do určeného času svá vlastní rádia. Pořešali. Za chvíli přišel na obecní úřad německý důstojník, a rozčílil se, že přístroje musí dodat obec! Nakonec dostal obecní strážník německé auto, kterým pak rádia přivezl z továrny z Čakovic (z židovského majetku).“

Za krátký čas nastěhoval se do Hofmanova statku oddíl jízdy. Tak vlnor měl pěší i jízdní posádku jak v městě. Za několik dní dostal starosta, tajemník ředitel městské a obecné školy, statkář Jos. Hofman, strážník Antoný pozvání na večírek do hostince „U Jiříkovských“. Zná je hejtman německé jízdní sínadrony. V rohu pozvánky byla hraběcí korunka. Pozvání mělo hlavu dohromady a resi si očekávat jít - nejít. Přijdon - si budou občanstvem dodezíráni, bň odsuzováni. Neprítít známená umírat hostitele s případnými následky. Rozhodli se přijít. Balí se, že hrabě bude zdravit nacisticky. Jízdechdy nási lidé tento pozdrav nezávidí, a brzy jej zejménovali anekdotou (pozdrav příznámená - takto vysokou skrče náš pes !) Pozvání přišlo do hostince všechni spořecňo. Jíz tam byli němečtí důstojníci. Hejtman „nehašovat“ choval se korektně, nicm, nehostil, vycítil odstup.

Vyplával se na místě, kterými v Čechách projížděl. Na závěr hestman povídal, pozdravil starostu a přál obci zdara rokvet. Pozvání se shodlo, že nejde o nacistu. Pocházel ze Saska. Podle tajemníka Němčidala údaje p. Hofmancovi ještě z fronty psal. Dosluž zpráva že v r. 1942 padl.

24. 3. 1939. S příchodem Němců byly obě politické strany, vzniklé za druhé republiky, zrušeny a místo nich, zařízena jedna strana - t.zv. „Národní souručenství.“ Jejím vůdcem se stal dr Hacha. Odznak Národního souručenství měl písmena NS. Záhy se mezi lidem objevily vtipy např. „Není Šádlo.“ Jednotlivci provokativně nosili odznak obráceně, což znamenalo „Smrt Němcům.“

Dne 5. dubna 1939 nastoupil úřad říšský protektor Konstantin von Neurath. Usídlil se v Černínském paláci na Hradčanech. Jeho pravourukou se stal státní tajemník Karl Hermann Frank. Rychle se vrátil do ústohu mocí-pánů a vydával nová nařízení jedno za druhým. Protektorát vstála je po-efušně reaktivována.

Vládním nařízením č. 193 ze dne 25.7. 1939 s platností od září 1939 byly zřízeny úřady práce pro okresy. Dne 22.8. 1939 bylo vydáno vše. naříz č. 190 ze dne 25.7. 1939 o všeobecné pracovní povinnosti. Týkalo se mužských příslušníků protektorátu ve stáří od 16 - 25 let. Vkládalo pracovní povinnost

na dobu 1 roky po případě 2 let. Začalo verbování našich lidí do říše na práci.

Protektor von Neurath vydal vyhlášku „Zákon o vstupu zákazaný“ visející v pražských, společenských, podnikacích a sadech. Ve Vinohrárech žili dva občané židovského původu. V Nové Vinohrárech žil ve výstavbě osmdesátiletý bývalý správce velkostatku Hugo Dubský. Němocný chůze neschopný, pohyboval se jen v pojedném. Křešte ve všem byl obsluhován hospodyně. V prosinci 1944 byl na údajní večer zatčen, a odverzen. Zahynul v jezerní. Druhou židovskou osobou byla žena, obstarala si křesťský list.

Dnem 1. srpna 1939 bylo zřízeno České všechny vojsko, složené z 12 praporů, rozdělené na tři inspektoraty: prapor č. 1 v Praze (kasárny Štefánkovy a Jirího z Poděbrad)

prap. č. 2 v Rakovníku (ratím, v Terezíně)

prap. č. 3 v Žatci

pr. č. 4. v Benešově

pr. č. 5 v Kumbě Hoře (2 roty v Čáslavi)

pr. č. 6. v Hradci Králové

pr. č. 7. v Josefově

pr. č. 8. v Tultnově

pr. č. 9. ve Vysokém Mýtě

pr. č. 10. v Příčovicích

pr. č. 11. v srpnu 1939 posádka neurčena (na Moravě)

pr. č. 12. v Lipníku

Hugo Dubský

Tři vinorští občané byli přesuněni všechny vojska. Antonín Hradík se svou žil dobrovolně u 12. praporu v Lipníku

ku n. Beč. Dne 5. října 1940 byl tam zadržen, rychlikem. Zemřel ve 23 letech, převezen a s vojenskou poctou pohřben na zdejším hřbitově. Václav Obřanský přešel do vlastního vojska jako letecký gárista. Při nasazení vlastního vojska v Itálii zahynul a vrátil se pořád jako příslušník západní armády v Anglii. Ve Vinohrárech se oženil, sloužil v československé armádě až do důchodnosti, naposled v hodnosti podplukovníka. V době od 12. 6. 1960 do 14. 6. 1964 byl předsedou MNV ve Vinohrárech. Josef Sacher rovněž přešel do vlastního vojska jako letecký gárista, sloužil ve Kbelích. Pak sloužil u stráže (1. prapor) v Lánech, po r. 1945 opět nastoupil na letiště ve Kbelích.

Gestapo

Tíž 15. března 1939 ve 14.30 hod. když bylo posádkové vedení věznice na náměstí Nezávislosti obvázeno německým vojskem, pozval sem německý plukovník, defenzaci české pozice a armády. Váridil jím, aby dali neprodleně zatknout vedoucí osobnosti českého komunistického hnutí. Dne 16. 3. 1939 rozvinuly dvě skupiny nacistické bezpečnosti Praha I a Brno II známý úder proti komunistům pod názvem „Aktion Gitter“ (akce mříže). Tím samém letoštu speciálních oddílů bylo zmocnit se všechny spisového materiálu, pomocí jehož by nacisté mohli zjistit a později zlikvidovat potencionální protivníky. V Praze Sonderkommando vedene F. W. Clemensem zabavilo písmanosti policejního reálieství,

ministerstva vnitra, ministerstva zahraničí, i předsednictva ministrské rady. Zváš-
té pozicejní kartotekou se stala důležitým
podkladem, z něhož úřadovna gestapa
čerpala poznatky o odpůrcích fašismu,
zejměna o KSC.

Od odpoledních hodin 16. 3.
až do 18. 3. 1939 se rozbourila nad celos-
ti českých zemí zatýkací smrť. První
den, zatčení v Čakovicích tři, druhý den
5 komunistů, v Brandýse 19 komunistů,
ve Věseni 10 (druhý den 2), v Horovčo-
vicích, Štěchách, Brázdimu 28 komunis-
tů.

Přehled zatčených v okresích

Rakovník	14	Kralupy	104	Ml. Boleslav	70
Slaný	117	Praha-venkov	535	Nymburk	16
Kralupy	104	Jílové	151	Čes. Brod	2
Kladno	237	Mělník	73	Vlašim	9
Beroun	281	Brandýs	83	Poděbrady	88
Hořovice	26	Říčany	63	Kolín	25
Dobříš	35	Benešov	52	K. Hora	24
Příbram	25	M. Hradisko	3	Čáslav	4

V nočních hodinách 17. 3. 1939
a ráno 18. 3. byly vězeňské cely plné. Né-
zbylo než 21 osob zatčených v Dábských
pro nedostatek vězeňských prostorů pro-
pustit domů. 18. 3. v 15.00 hodin sdělil
vrchní rada dr. Výškovský, že podle zjiště-
ní říšskoněmeckých orgánů je počet za-
držených komunistů příliš veliký, že pří-
byly zadřeny i osoby které se již def-
sí dobu komunistickou činností neobíra-
ly a proto bude nutno provést revizi.

Výskytů se četnické stanice, které postup
sabotovaly. Příkazy byly prostě ignoro-
valy, nebo předstíraly, že akci provádě-
jí, ale nezaznamenaly. Je známo že i vinor-
ská četnická stanice se podílela na této
akci. Tisíce jim, nedalo mnoho práce, pro-
tože komunisté se zde nijak svým člen-
stvím netajili a do poslední chvíle před
rozpršením vykazovali aktivní veřejnou
činnost. Byli tedy zapsáni v seznamech,
ale víme, nebyli zadálek uvedeni všich-
ni. Například St. Chytka, K. Znamenáček,
A. Hošček, St. Kubr J. Š. Antoš, Ant. Ha-
vir, Fr. Turek, Jan Stoč, Alois Vrba ne-
byli zatčeni, vystýcháni, vězněni, pře-
čkáni okupací bez úhony doma. Je to do-
klad o postoji místních četníků. V akci
Gitter zde byli zatčeni 3 komunisté, a to
byli propuštěni. Zatýkání trvalo až do
května 1939 a postihlo v Čechách 4.376
lidí, z nich 747 německých emigrantů.
Značná část zadržených byla sice propu-
štěna, ale nacisté je již nepustili ze zře-
če. Česká policie musela vypracovat je-
jich seznamy, které byly předány něm-
cům. Gestapo si všechny propuštěné za-
řadilo do kartoték A, podchycující „vnitř-
ní neprácte.“ Centrální kartotéka měla dva
dily A I (nejvýznamnější funkcionáři, vý-
značné osobnosti), A II (ostatní). Krycí
heslo A - „Albrecht“

Činnost německých operac-
ních skupin v Čechách skončila 5. květnem
1939. Tehdy vydal šéf bezpečnostní poli-
cie a Sicherheitsdienstu SS gruppenführer
R. Heydrich, rozkaz o organizaci gesta-
pa v protektorátě. Zřízena „Greheime“

Státnípolizei istesse Prag "a Gestapo Brünn.
Véstěsem, výřadovny v Praze byl SS Sturm-
bannführer v řídící radě dr. Ulrich, Geschke,
bývalý funkcionář SD v Mnichově. Následo-
věl v červnu 1939. V krátké době vybudoval
síť venkovských strážen gestapo v Be-
nášově v Čes. Budějovicích, v Krmelci Bro-
dě, v Jicíně, v Klatovech, v Kolíně, v Hradci Králové, v Pardubicích,
v Žitnici a v Táboře.

P

Pošské tažení

O založení Československa bylo Hitlerovi jasné, že se dálší oběti Pošska, nezmoční již podobným „diplomatickým“ trikem. Ustíval však, aby vlnka s Pošskem zůstala pouze lokální záležitostí. Proto se snažil od března 1939 Pošsko izolovat po-
stičky a zejména vojenský. K tomu potře-
boval přesvědčit západní velmoci o tom,
že jejich eventualní vojenská pomoc Po-
sku stejně přijde pozdě a hlasně potrebo-
vala takovou dohodu se Sovětským svazem,
která by mu zaručila neutralitu SSSR v po-
šském tažení. Podepsání německo-sovět-
ského paktu dne 23. srpna 1939 znamena-
lo z hlediska Pošska podepsání rozsudku
smrti nad pošským státem. Nastalo po-
slední kolo boje o Pošsko.

Napadení Pošska si nacisti-
cké Německo včas připravilo i propagan-
distický, včetně provokace st.zv. přepri-

dením německého vysílače v Hlivicích.
Dne 31. srpna 1939 ve 20 hodin, esesáci pod
nikli řízenoumu útok „Poslánky“ na budovu
vysílačky. Přestrojení do polských uniform,
vnikli po boji se stráží dovnitř a pronesli
do mikrofonu předem připravený propagan-
dní projev. Na místě pak, zavedali pravivo-
tu zavražděného vězňa z koncentračního
tábora, navlečenou rovnorůž do polské uni-
formy, jež měla sloužit jako důkaz.

1. září 1939 se v Berlíně před
600 poslanci a vybranými představáry na-
cistickej strany konalo poměrně divadlo.
Adolf Hitler pronesl svůj Sebevědomý,
vesikášský projev: „Ja povedu tento boj
fhostejno proti komu, tak, odkudko, až budou
zajištěny bezpečnost říše a její práva. Dě-
le než 6 let jsem pracoval na vybudova-
ní německé branné moci. Za tu dobu bylo
na vybudování naší branné moci využito
více než 90 miliard. Naše branná moc
je dnes ve světě nejsilně vyzbrojená a nedá
se srovnat s armádou před r. 1914. Moje
důvěra k ní je neochvějná... Můj celý ži-
ivot patří až mynějšíka teprve zcela mému
národu! Něchci být něčím, jiným, než pru-
hím, vojákem, německé říše. Ja jsem tím,
oběcký kabát, který mě samotnému je nej-
posvátnější a nejdražší. Sufkuji jej tepr-
ve po vítězství, jinak se tohoto konce nedo-
žiji. Jedno slovo jsem, nikdy neznač, to je
kapitulace...“

Hned v prvních dvou dnech,
války začalší silnými letectviny svaly
na polská letiště, na Varsóvu a další ko-
munikační a vojenská střediska. Během,

těchto dvoch dnu bylo na zemi téměř zničeno
 polské letectvo, byla nařušena doprava a
 značně ovlivněno spojení. Na počátku pol-
 ského vpádu mělo Německo 57 divizí. Byly
 to motorizovaná, pancerovaná, doprovázená
 moderním letectvem, převážně stíhacími
 bombardéry - jedním slovem moderní armá-
 da, rychlá, polybořivá, vybavená technikou.
 30 polských divizí, jen jedna mechanizova-
 na polská divize, dvacet jednotek českých, bri-
 gád a přibližně 300 moderních letounů
 nemohly přece odolat úderu, který se vylepil
 ke západu, severu i k jihu. Vlajnosti se rí-
 tily jedna za druhou. Hitler se od 1. září
 utvářoval v naději, že tváří v tvář během
 dějné situaci Polska se Anglie s Francií
 pokusí z vnitřního konfliktu vycouvat.
 Když mu 3. září 1939 předložil anglické
 ultimatum, odeslal v 11 hodin, že se Ang-
 lie prohlásuje být ve válečném stavu s
 Německem, nebudou-li okamžitě zasta-
 veny vojenské akce v Polsku - rástal Hitler
 jako zkamenělý. Těhož dne vyhlásily
 válku i Francie. Z polského přepadu se
 stala evropská a později světová válka.
 Západní velmoci Francie a Anglie nepod-
 nikly naprostě nic konkrétního na pomoc
 napadenému Polsku. Francouzi se domní-
 vali, že udělali dost, když obsadili svou
 Maginotovu linii vojskem. Anglie zřejmě
 nebyla na válku připravena vůbec. Až
 mnohem později jsme se dozvěděli o tros-
 kách funkci o této „podivné válce.“ Spojenci
 fakticky nevystřelili a stáří se zašroubenýma
 rukama, když všechno našvádlčenso tomu,

že ještě před určeným dnem francouzské smírovny (15. den po vyhlášení mobilizace s 35 - 38 divizemi), bude o vojenské porážce Polska příkicky rozhodnuto.

Jíž po 14 dnech se polská tragedie naplňovala. Počátkem prvního dne 14. září 1939 bylo zahájeno z rukou moskevské vysílačky. Sovětský komentátor vysvětluje polskou porážku německou převahu nedostatečnou anglo-francouzskou pomocí a se zájmema o slabost poštovního stupeňu. Polská vlasta si podle sovětských informací udržuje nadějou, že východních územích, být může terorem. Nyní je přijat všechny polský všechny režimy v rozkvětu. Dne 17. září 1939 ráno překročila Rudá armáda hranice SSSR, a začala obsazovat západní Ukrajinu, západní Bělorusko. Sovětský rozhlas zdůvodnil tento krok, že Polsko přestało existovat a tím se ukončilo nezbytným, aby Sovětský svaz chránil své zájmy i zájmy ukrajinské a běloruské menšiny. Západní Ukrajinu a Bělorusko byly odděleny od Sovětského svazu v r. 1920 t.z. Rínským mirem, po porážce Rudé armády v bojích s Polákům. V září 1939 obsadil Sovětský svaz více než 190.000 km², tedy území větší než celá římská republika, s více než 12 miliony obyvatel Bělorusia a 3 miliony Poláků. Strategická situace SSSR se tak značně zlepšila, jeho hranice se posunuly o 250-300 km na západ.

Bělesková válka pak rychle skončila a jeho skončila, nemůže polský národ Rudém zapomenout po celou

svou historii. Poslední zbytky rozptýse-
ných polských jednotek se ještě bily do
5. října 1939. Do německého zajetí padlo
694.000 mužů. Jen, až 100.000 vojáků se
podarilo překročit hranice Rumunska,
Maďarska a Litvy. Do internace na ú-
zemí SSSR se dostalo 217.000 polských
vojáků. Německá armáda měla v Polsku
10.572 padlých, 30.322 raněných, a 3.400
zvěstných. Proti tomu na západní
frontě pak ztratili Hitlerovci do 18. října
196 mrtvých, 356 raněných, a 144 zvěst-
ných. ^{zpráv} při tom zajali 689 Francouzů.
Druhá světová válka přinesla polským
obrovské ztráty. Bylo zabito přes 6
milionů polských občanů, z toho 644 tis.
zahynulo za válečných operací. Ztratili
7.500 řešářů, 700 profesorů, 3.963 učitele,
2.647 kněží.

Hitlerovo vítězství v Polsku
mělo všechny i dálší vliv na samotné Ně-
mecko a jeho politiku. Hitlerovi se poda-
řilo dovršit psychologické vítězství na-
cistickej ideologicie. Vnitřní opozice proti
Hitlerovi v Německu nemohla počítat s
masovou základnou, národ se s Hitlerem.

Cestou konfiskované akce
„Gitter“ a překotná pomížka Polska zmra-
zly české hnutí odporu. Klid v protektoro-
vátě nacisty uspokojil, a do jisté míry
je i ukořeňován v domnění, že český národ
není schopen víc silnějšího vystoupení.
Z toho omylu je ráz významu událostí
spojený s datem, 28. října 1939.

G

Živelný odpor

ří dny, před 28. říjnem 1939 ve středu 25. 10. 1939 večer hovorí v protektorátním rozhlasu předseda národní odborové ústředny zaměstnanecké firmy Žesenska zapřisahá „bratry, zejména při osazenstvu závodů a podniků“ celý národ, aby nepoprváli sluchy nezodpovědným, živým, či určitým skupinám, jež se snaží navěsit na 28. říjen svou agitaci, sledující přitom temné nebo dobrodružné cíle. V den prvního výročí mnichovského diktátu se v Praze začaly objevovat letáky, vyzývající k protinacistickým demonstracím na 28. 10. V době mezi 10. a 15. října zadržuje pražské policejní jednotky letáky, fistěné žumovým razítkem, nebo rozmnoccovanými stroji: „Kazalý Čech, 28. října s kloboukem, v ruce... 28. října sváteční oděv... odzvánk, nenakupovat, nejezdit elektrik... Dne 22. 10. je zabaveno „Desáto českemu lidu 28. říjnu 1939“, obsahující konkrétní pokyny např.: Kazalý muž a žena ozdobí klobouk svých kabátů stuhami. „Jehož dne je zabaven, i obsahující komunistický leták, „Ať žije svobodné, socialistické Československo.“

Ráno 28. října 1939 sídlo vychází do ulic, v některých závodech se nepracuje. Na Václavském náměstí

a v přísehlých, ulicích, sidi přibývá. Jsou tam, i mnozí významní občané. Před 9. hodinou se rozvíjí čilý obchod se stříbrnými a odznaky, košem, poněkud prodavaným se kupují různí symboly. Protektorátní policie se devotně dotazuje na gestapu, jak na tento prodej a nádeji stříbek, pohlíží. Šéf výkonného oddělení gestapa SS Obersturmbannführer Bochmeßburg odpovídá, že zásadně nemá německá strážní policie ničeho proti tomuto prodeji, že však, neměl být trpěn, na velmi frekvencovaných místech, zejména na Václavském nám., Česká policie začne tedy stříbek prodávacím, zabavovat. V pozdějším reportu uvede, že stříbek mohlo být rozprodáno podle zjištění v obchodních domech, ASO a JEPA aj. nejvyšší 3000 metru a že jimi se mohlo ozdobit 5000 lidí 30 tisíc osob. Počty jsou podánzené, protože celý report bude mít obranný charakter proti osočování se strany nacistických úřadů.

V 10 hodin vznikají první incidenty. Na různých místech byly poříšení občané s národními odznaky na kloboucích, napadání německých mluvicií civilistů i mužů v uniformách SA, kterí Čechům trikolory z kabátů strhavali. Protektorátní policie pomáhá a likavě začínají demonstranty rozhájet. Pražské gestapo informuje už doposledho Himmlera, od něj dostívá Hitler, který

ještě predposledním, telefonuje do Prahy von Neurathovi. Za neprůtomného protektora se ohlašuje státní tajemník K.H. Frank. Hitler mu nařizuje, aby okamžitě zakročil u Háchy. Za každou cenu musí být zachován klíč. V případě potřeby měl Frank nasadit proti demonstrantům brannou moc a fyzické zbraně.

Mezitím se dálí pozicií předchodně vystřídit demonstrantu z Mušku. Ještě pred posledním se vydává Štúrk, sedí v Brenovské ulici (dnes ul. Poštmistřické, věžní) před síní gestapa. Objevily se výkřiky odpornu a protestu, neboť před Budovou Petschkova pašácké orgány gestapa zadržovaly a předváděly košemající osoby se shůzky nebo s čapkami t.zv. masaryčkami.

V 1645 hodin přijíždí do francouzského zámku šéf presidentské kanceláře dr. Josefa a za minut po něm K.H. Frank. Informuje Háchu o Hitlerově vzkazu, že pokud by české úřady situaci nezvládly, bude nucen zrušit protektorální autonomii a Frank by dosadil osobní standartu SS (motorizovaný pluk, hradporčík, který se obředčí v Pošti, je od října 1939 posádkou v pražských kasárnách „Ad. Hitlera“ poběž Hradu.)

V Praze se mezikdy přesouvají davy sedí z ulice do ulice podle toho, odkud jsou kam, pravě vystřídeny. Demonstraci se účastní na 100.000 obyvatel. Po 18. hodině nastupuje na Václavské nám. III. oddělení pražské úřední policie.

V téže době třídy hlavní část demonstran-
ti, pravě vystačená ze spodní části Váć-
farského náměstí, Jungmanovou ulicí
přes Karlovo náměstí vzhůru Žižkovu ul.
Lidé provořávají protinacistický heslo,
stejně jako jinde zpívali čs. hymnu, Hej
Slovánc a Internacionálu. Kolem 18.25
hodin, v době, kdy se žáci, vrací z Lán
do Prahy, ozývá se na křižovatce ufc
Žižké a ve Smečkách, střelba. Je při ní
smrtelně raněn, do prson dvaadvacetiletý
pekařský dělník, Václav Sedláček, Umírá
při převozu do nemocnice. Asi po pěti
minutách, o dva během domu vysé na ro-
hu Žižká - Meziříčanská (dnes Vítězného
ústora) klesá zasažen, do tricha student
medicíny Jan Opelta. Také on podlehne
po 11 dnech zranění. Při demonstracích
je v ufcích, Žižká, Anglická, Měsandrí-
chova, na Václavském, a Karlově námě-
stí i jinde zraněno střelbou nacistických
dařích, 13 Čechů, kromě dařích desí-
tek, ještě zraněných, kteří z obavy nevy-
stoupili sekařské osetření. V průběhu dne
je zatčeno asi 400 demonstrantů, mnozí
z nich budou odesáni do koncentračního
tábora. S večerem, se dnem příslušníkům
gestapa, SS, SD a SA i protektorátním po-
licejním jednotkám, střed města ovraž-
dován.

Dne 11. listopadu 1939 Jan O-
pelta zemřel. Studenti, kteří smrt Jana
Opelta ještě více rozživili. Uspořádali
další masovou demonstraci v souvislosti

s pochodem. Jana Opeltařa dne 15. prosince 1939. Odpor každým dnem, sítě, však, zároveň siří brnění nacistické utlačování. Osmé ráno 17. října 1939 obříctily ozbrojené oddíly SS, nacistické pozice, gestapo, studentské koseje a vnikly do nich. Bylo zatčeno na 2.000 lidí a uvězněno v Ruzyni. Právě dne asi 1200 zatčených bylo přepraveno do koncentračního tábora Sachsenhausen - Oranienburg. Těhož dne 18. října 1939 byly uzavřeny všechny české vysoké školy účinně na tři roky. Den, 17. října 1939 se stál symbolem celosvětové studentské solidarity, dnem boje proti fašismu, za svobodu, demokracii. Učastníci Mezinárodního studentského Kongresu dne 5. září 1942 potvrdili 17. října jako Mezinárodní den studenstva.

Protifašistické vystoupení českého lidu 28. října 1939 bylo protestem proti usouzení národní svobody a státní samostatnosti. Zároveň to byla předehra k fezkrému a vyčerpávajícímu, ale už také sépe organizačnemu odboji v příštích pěti a půl letech.

Odpor ve Vinoři

Naší obci se pak odboj rovněž projevil. Přesobily sele tři samostatné odbojové skupiny, aníž by o sobě věděly, bez kontaktu. Sokolská skupina se scházela

"Kaderábkou ve složení tajemník J. Něsnídal, starosta jednoty Jos. Hofman, obvodní lekar dr Hrubá ze Kbel, Josef Frost. Vedla ji župní náčelnice Z. Kaderábková. Byla napojena na vysokoškolskou skupinu která prechovávala atentátníky Gabčíka a Kubise. Morálně i finančně podporovali rodiny uvězněných, nebo unikající Geštapu. Nejistě zde pracovali manžele Hošťákové z Pržetlic, naděnu sokolové. Ze svého hospodářství dodávali potraviny k tomu účelu. V sokolské pětce, vedené župním, jednatelcem, Beranem z Čakovic byl zapojen Jos. Něsnídal. Karlovarská jednota vydala výroční zprávu pro vlastní hromadu 30. ledna 1946. V připojené Kružici uvádí br. Filipk, prokurista bývalé firmy Zátky:

"Nesmíme zapomenout, že v době, kdy jsme nutně potřebovali dva byty za hranicemi Velké Prahy, ochotně nabídla svůj byt župní náčelnice Zorka Kaderábková a druhý opatřila u tajemníka Jos. Něsnídal, okreskového důvěrníka.

Druhou skupinu tvorili legionáři. Byli napojeni na organizaci "Obrana národa." Členové bývalé organizace legionářů odevzdanění dobrovolně obnos 30 řčs měsíčně ve prospěch pomoci persekvovaným.

Činnost zde organizoval příslušník finanční stráže legionář J. Kulišan. Organizace se budovat začínala v zámečné taf., aby představovala tajnou podzemní armádu, připravenou v případu okupace, zaútočit ve prospěch obnovy československého státu. Vrchním velitelem byl generál Bílý. Když ho v říjnu 1941 nacisté přivedli na popravisko, zvolal před smrtí: „Ať žije Československo! Psi pasti!“ Po prozrazení přivedly i seřaďovací místky Gestapo i do Vinohrad. Zatkl místní listonosha Františka Bartáška, Václava Černého (oba legionáři), a oba místní skořníky Antonína Plzákka, Ladislava Havluje. Byli odvezeni do Pěčkova pastice. Tam prošli očistcem gestapáckých výstřelů včetně proslulého „biografu“ a oněch, 200 dřepů. František Bartáškovi prorazili usní boubínek. Gestapáci z nich dleli výfouci, onoho generařa z Brandýsa. Podstatné údaje zřejmě neznali a mnoho se tedy nedozvěděli. Gestapo proto asi po 10 dnech, zatčené propustilo.

Třetí skupina vznikla z místní iniciativy. Hlavním iniciátorem byl František Hais. Tehdejší obecní tříjenník Josef Něsnídal uvádí: „... vě dvoře byl zamestnán jako kolar přes řelo jako polní řídící Fr. Hais. Jen často za mnou chodil a

a vždy ráčal, politickou debatu, snad mě zkouset... Nikol, že by bylo dobré, kdybych se ujal vedení místního odboje a t.d. Ja jsem mu ovšem mnoho nedůvěroval, a to jen proto, že byl až úzkostlivým, pochním, hřídacem a udával chudáky mnohdy za malichernosti. Nechtěl jsem, že snad tím zakryval svou činnost. Prisvědčoval jsem mu sice, ale říkal jsem mu, že doba není zatajit, že odboj musí být dobře organizován, a že do odboje mohou jít jen fide měrně silně poctiví, staťční, aby neprozradili své spolupracovníky ani tehdy, když je mučili i duševně trýznili. Když Hais neporučil u obecního tajemníka, přestal za ním docházet a zahájil odbojovou činnost proti Němcům, sam... "Násel pochopení mezi Spolupracovníky na Starku. Začlenil se i adjunkt Václav Ašenbruk, syn správce věkostatku. Krátce po obsazení Kbelského felišle Wehrmachtem, přišel za ním zaměstnanec felišlího hospodářství (byvalý vojenšký gážista) s nabídka, aby statek odvezl z felišlé hruš. Brzy se dohodli, že jde o obranu. Byly postány dva povozy. Kočová krejčík a Prusák, tedy do Vinohr pívezli valníky hnoje a pod ním bedny. Sami nevěděli co přivezli. Byly to vojenské pušky vz. 24,

11 pistoli a 3 bedny nábojů. Zbraně odnesl v. Ašenbryl do bytu. Nové bedny zhotovil kolář Hykš. Později po zavření vysokých škol převzal bratr Václav a Alois Ašenbrylovi zbraně pěšky do Kbel na autobus do Prahy - Krče kde vlastní s rodinou však. Tam byly ukryty až do květnového povstání 1945 kdy je v. Ašenbryl předal povstalcům. Zbraně pak bojovaly na barikádách, na Janáčkovi, na Želenej říčce. Zaměstnanci věkostatku Hais, Duda, Ašenbryl, Hykš a pojmenovaný V. Holý vybudovali v háji tajný úkryt, opatřený dveřmi. Měl sloužit pronásledovaným osobám. Ke byl však dokončen ani využit, protože věc vyslídili kluci ze statku a svůj objev ohlášili četníkům. Tak byl úkryt prozrazen.

Skupina se připravovala na destrukční činnost. Václav Ašenbryl absolvoval lesnickou školu v Písku. Navázal kontakt s tamějším puškarrem Vojtěškem a získal od něho trhaviny - donarit. Výbušnina byla zakopána v háji nad rybníčkem. Zaměstnanec Aerofinu Karol Klím obstaral z felišle výsílačku. Připravovali kontakty pro ilegální vysílání. Přístroj měl obsluhovat tehdejší poštmistru M. Sýkora. Nakonec však výsílačku odevzdali autem fr. Hais s Ot. Dvořákem do Písku pro tamější využití v odboji. Haisova skupina se stala

součástí podzemní činnosti NSČ na území Čakovic, Kbel, Slaného a Vinohr. Získala rozmnožovací přístroje, psací stroj, cyklostyl a ráchta rozmnožovat letáky k odboji. Letáky byly fotografovány mimo zdejší okolí. Přístroje byly ukryvány na různých místech. Původně ve „fortně“ před zámkem, později v zahradnickém zádruhem, domku, v Nové Vinohr. u Jar. Radicec pod pilinami, ve Slaném na patře nad košářskou dílnou, v truhlářství Fr. Žitného pod hoblínami, v býtce Ot. Dvořáka.

Stačí všecky jediný přehmat, aby Gestapo zachytily stopu. Podle mýmění V. Ašenbrynského hovořil o tom Fr. Hais se došlo k prozrazení takto: Jeden z členů skupiny chtěl rizikat chybějící typy písmen do rozmnožovací sady a pouštiv týpografickou dílnu původně židovského majitele. Němci sem všecky dosadili „arýjského“ vedoucího podniku. Ten přijal objednávku na adresu, podezřelenou zakázku postoupil Gestapu, které pak svými metodami rozvinulo vyšetrovací kotoleč. Nejprve zatkli Fr. Haise a Jar. Radicec. Později byly zatčeni Antonín Fibl, Josef Macháček, František Patras, Josef Patras, Alex Babiňský. Výjezdoví vyšetrovací akce Gestapa se zde několikrát opakovaly. Komando zatklo manžele Karla a Vlastu Vrbovou, čp. 43, protože znali místo ukrytí cyklo-

stylu. Na státku hledal psací stroj a
vtažil se po kocím Frusákovovi. Vyšetřova-
lil jej na poří v přítomnosti V. Ašen-
bryla. Frusák, zapírat, ať je na šest
správně pochopil adjunktiv křík,
"K. Sakru, rekněte chlapce, že jsi ten
stroj našel pod výpověd, a že jste ho
ukradl" a vrátil na sebe že stroj od-
nesl do dílny Ot. Dvoříka, aby stroj
potom prodal. Gestupnici přivedly
kocího k Dvoříkovu. Domu byla
pouze manželka. Stroj sežel v kuchyni,
vydařila jej s vysvětlením, že jej do
opravy přivedl kocí Frusák. Nedošlo
k dalšímu zatýkání. Za jakých okol-
ností byl K. Ječkarny propuštěn
Vrbovi potvrdila V. Vrbová - pomocí
ústatků, penězi, proviantem.

Vinohrský případ vyšetřoval Oběsekretář Kalis (Kaisers). Vlastnici
Vrbová, Václav Ašenbryl i Josef Něsní-
dal se shodně vyjadřují v tom, smysl-
tu, že řeč o prodejnoru, úplnou fid-
skou kreditu. Bez osudku požádo-
val a bral bazarby, hody, kůrata,
proviant, značné sumy peněz, ne-
chal se hostit. Do koncentračního
tábora Mauthausen chladnokrevně
poslal 7 vinohrských občanů. Z nich
se vrátil pouze Fr. Hais a Jar. Kandec.

Mauthausen,
authausenská židová myčína

byla zařízena 8. srpna 1938. Umístili
 ji do masebné krajiny horního Podunaj-
 í, nedaleko stejnojmenného městečka,
 železicího náleželých, 38 km východně od
 Lince. Objekty koncentráku začalo stavět
 asi 300 mělnických a českých, věz-
 ťů přivezencích z Dachau. S nimi
 přijelo koňem 80 esesmanů z oddílu
 Totenkopf. Tábor se stavěl po celou
 dobu existence a nikdy nebyl dokon-
 čen. Byly zde vybudovány více než
 4 km kamenných zdí. Tyto zdi a dřevě-
 objekty vynosily vězňové z nedaleké-
 ho lomu po pověstných 188 schodištích.
 Koncem vánku měl mauthausenský
 tábor 33 vězeníských bloků, 14 cirku-
 sových stanů (t. zv. Zeltlager), 5 haf-
 ženského tábora, 12 baráků nemoc-
 ničních, 2 objekty vězení a 4 objek-
 ty správy tábora, ubytoven eses-
 manů a dřen. Jeho zadní prošlo
 335 tisíc osob a 122.767 se jich od-
 tud již nikdy nevrátilo. Nacisté zde
 věznili protifašistické bojovníky a
 vlastence 26 národu. Počet Čechů a
 Slováků, deportovaných v letech 1941
 - 1945 do Mauthausenu se podle
 knihy příručky (Zugangsbuch) odhad-
 uje na 7320 osob. Toto číslo je ve
 skutečnosti evidentně vyšší. První čas-
 ti vězňové se v Mauthausenu objevi-
 li již v r. 1939. Masové deportace
 československých občanů začaly
 3. října 1941, kdy z Prahy sem byl po-

stán, větší transport čítající přes 280 osob. V něm bylo uváděno právě 7 vinorůských občanů, z nichž 5 komunijních. V krátkých, intervalových přicházely transporty dafší. Do konce r. 1941 bylo sem z protektorátu posláno kdo osob. Dafší početně transporty pořádaly v r. 1942, zejména za druhého stinného práva v době Heydrichiády. V říjnu 1941 Heydrich, Stinov, že protektorální příslušníci od souzení stinnými soudy k předání gestapu "bude ujištování výslovně v Mauthausenu. Tak, od října 1941 až do konce války byl Mauthausen, jedním z popravití účastníků našeho národního osvobozeneceského boje. Před měsíčně rodním tribunálem v Norimberku prohlásil Lampe: "V Mauthausenu bylo 3 tisíce Čechů, mezi nimi 600 intelektuálů. Po zavraždění Heydricha byla česká kolonie vyhubena. Zbylo z ní asi 300 osob, mezi nimi 6 intelektuálů."

Přidělový systém

Dne 1. září 1939 byl zaveden přidělový systém na potraviny. Každý občan obdržel potravnové titulky platné na měsíc a textilní listek (t. k. satenky), platný na rok. Zakazník přišel do obchodu a rádař na přípravouku, chléb, pečivo, másto, sádro nebo jiné potraviny. Na toto zboží musel

odevzdat ze svého přidělu točíků ustrizky
 k tomu točík odpovídaly vaze a druhu zboží.
 Tyto potravinové ustrizky musel obchodník nařepravovat na archy zničející
 na druh zboží. To uplynuly se období
 musel pak na obecném úřadě žádat
 o další přiděl potravin. Obdržel točík
 poukazem točík, odevzdal archu s na-
 řepravujími ustrizky. Obecní úřad též
 vydával t. zv. potravinové lístky pro
 cestující pro případ že občan byl
 nucen opustit obec. Pro tu to agendu
 zde byla zřízena světlařský komise.
 Vedl ji obecní úředník oficiál Leopold
 Bednářík. Pouze lístky pro cestující
 obhospodařoval tajemník Nesnídal.
 Byl v kontaktu s tajemníkem okresní-
 ho úřadu Jurdíkem. Hlavně na obec
 přicházejí navíc potravinové lístky
 určené persekovaným rodinám.
 Tuto činnost tajně prováděl tajemník
 Nesnídal. Věc se však prozradila.
 Tajemník Jurdík byl odsouzen, pro
 manipulace a krádež potravinových
 lístků na 8 roků a poslat do koncen-
 tračního tábora. Gestapo vyšetřova-
 lo v Modřanech, v Čakovicích, a ve
 Vinohrádkách. Tajemník Nesnídal o tom
 vypráví: "Brzo ráno přiběhl ke
 mně do bytu oficiál Bednářík a sdě-
 lil že přijelo gestapo a odvezlo stráž-
 níka Antonýho. Telefonicky jsem, u-
 vědomil okresní úřad a chystal jsem,

se na cestu do Prahy. Za krátkou chvíli
 si se opět vratiš. Bednářík se zprávou,
 že gestapo je na obecním úřadu
 a hledá tajemníka. Výpruzání
 jsem, kapse a šel jsem do úřadu.
 Vstoupim do kanceláře a vidím, stráž-
 níka Antoního Střítku u kameny. Žurnoč-
 nik reprodukuje příkaz veřejné komun-
 ity, abych demonstroval, jakým způ-
 sobem se ve Vinohrádech přijímají a využívají
 potravinové lístky. Chce vidět do-
 klady. Rade se ho nová, jsem do zašedo-
 vacího oddělení a nářídil Bednáříkovi,
 aby donesl nahoru poslední výkaz vy-
 dáných potravinových lístků za 29.
 období. Za jeho přítomnosti jsem, uka-
 zoval, a vysvětloval, jak se ve Vinohrá-
 dech využívá. Gestapák nahází
 do výkazu a v jednom, odstavci napsal
 chybou, odpočet o 100 lístků. Ostře mě
 vyzýval. Neřekl jsem ani slovo a
 vytul jsem Bednáříkovi pořádný po-
 hlávek. Spíšl jsem mu, aby chybu o-
 pravil, že jej dám zavřít... Žurnočník
 překládal každé slovo. Gestapák se
 obrátil na strážníka německy: „Iděte
 domů, vy troubo!“ Pak, mě servoval: „Tady
 je Svinčík!“ A odcestoval. Oddychl jsem
 si a myslí, že bude pokoj. Bednářík
 mi za pohlávek, ještě poděkoval. Ale
 za několik dní se dostavila revize z
 okresního úřadu. S ní jsem se snadno
 dohodl. Asi za měsíc přišla revize
 z ministerstva. Revizori - bývali dů-
 stojníci čs. armády zrcidovali silu-
 aci tak, že mě požádali, abych napsal
 protokol sám. „Takto se na obci úřadovat.“

N

Západní fronta

a jaře roku 1940 náhle skončil řid na západní frontě. Dne 9. dubna 1940 vtrhla nacistická vojska do Dánska a Norska. Dánsko bylo obsazené za jeden den, a bez odporu. Koncem měsíce zlomili nacisté organizovaný odpor Němců a britské vojsko, které přišlo Němům, na pomoc, opustilo tehdy pár opěrných bodů, kde se dosud drželo. V Oslo byla ustavena soutisková vláda s majorem Vidkunem Quislingem, v čele.

Dne 10. května 1940 o půl šesté ráno překročila nacistická vojska Belgii, Holandsku a Lucembursku. Začala první fáze západního tažení "Fall Gelb". Při první vlně německého útoku bylo napadeno 12 letíště na záře od Antverp až po Lyon. Nástup pozemských vojsk v rozáhlé oblasti až od Sárska po Holandsko byl podpořen nevidaným nasazením památkistů, kteří byli vyšaraní do prostoru holandských a belgických letišť.

Jehož dne 10. května 1940 podal Chamberlain resignaci na funkci ministrařského předsedy, když už přivedl zemi do konfliktu situace, v jiné Anglie nebyla po celou historii. Týž den král požádal Winstona Churchilla, aby se stávají novou vládu. Dne 21. května 1940 stráž už Němci, kteří si promazali

cestu hronící se obranou na břehu Lamanšského průlivu a odřízli spojence ve Flandrech. Francie se zámočnila paníkem. Francouzští důstojníci zhlíží si od vojska, cestě divize zůstatly bez vojenských rásob. Katastrofa se blíží ta stále hrozivěji, zatím co francouzští vojaci zomíří bojovat a svět se stále svědkem zrady na francouzském národě. Od 29. května do 4. června 1940 evakuovala Britská armáda své vojsko z Dunkerque a zachránila 335 tisíc mužů.

Dne 10. června 1940 vypověděl fašistická Itálie válku Francii a Anglii.

Dne 14. června 1940 padla Paříž. Petain, Weygand, Laval a Doriot se stali členy nacistické frontové výhrydy Francie. Dne 22. června 1940 bylo v Compiègneckém lesíku podepsáno přiměří mezi Německem a Francií, a to v témž resezníčním vagónu, v němž maršál Foch, před 22 lety nadiktoval poraženému Německu podmínky kapitulace. Bezprostředně po pádu Francie se ozvala Rudá armáda a bez rukaviček obsadila Estonsko, Lotyšsko a Litvu se zadivochněním, že aby přijí záborání chystanému nacistickému puči. Dne 27. června 1940 vtáhla Rudá armáda do Bessarábie a severní Bukoviny. Rumunsko je uzmulo Ruskou po Rjúnové revoluci. Sovětský svaz a nacistické Německo stály nyní proti sobě na budoucí bitevní linii.

Koncem července 1940 začájí

nacisté půromadné nálety na Londýn, a jiná anglická města. Vrhali tím fráskaví, na civilní obyvatelstvo. Nálety, které se po celý nasledující měsíc střídaly, měly zastrášit a ochromit celou přírodu a smazit vážně oshabenou Anglii, co nejdříve na kočna. Ale v Británii došlo k hlubokým změnám. Churchillova vůle jednala rychle a rozhodně. Britská výzvědná služba zakročila proti nacistickým agentům, britským fašistům, a strýjcům, intrik, páté kolonii. Byla odhalována osnova zákona, už se zaváděl trest smrti za velezradu. Angličané začali čítat nacistické bleskové výfaje ve vzdachu. Za jeden den, 17. září 1940 sestřelilo britské letectvo nad Anglií celkem 185 německých letadel. V bitvě o Anglii se významně uplatnili poští a českoslovenští piloti. Vytvořili 310. čs. stíhačí perut (17.8. 1940 - 8.5. 1945), 311. čs. bombardovací perut (10.9. 1940 - 25.4. 1942, pak, pobřežní letectvo 23.6. 1942 - 4.6. 1945), 312. čs. stíhačí perut (2.10. 1940 - 8.5. 1945), 31. čs. stíhačí perut (10.6. 1941 - 8.5. 1945). Československé letectvo přešlo k ofenzívě s denními útočnými lety na cíle v okupované Francii, Belgii a Holandsku. Československým letcům, při nich hrozilo zvýšení nebezpečí. Budoucí sestřelení a zajetí, možou na nich. Němcí uplatnily paragraf označující je za zrádce německé říše. Takové zločince "trestali" nacisté smrtí. Českoslovenští bombardéři tuto hrozbu ignorovali od počátku války.

Karel Klímt

Narodil se 3. října 1912 v Praze Vysokanech, kde rodina žila. Pak se přestěhovali do Kbel - u Krampeneř (vzdálost posty), později v nejjižní Rokytnické ulici. Otec Alois Klímt povoláním soustružník, pracoval v telegrafických dílnách, - nejjižním Polu Kbelu. Ruskoj legionář, nadšený vlastencek, zastín Klímtovi prodávaní v trafice.

Karel Klímt pracoval jako řetec - radiotelegrafista Československých aerofinářů. Letal na linkách ČSA Praha - Brno - Košice - Užhorod. Jinosselská řeta prožil ve Kbelích. Společensky, druzný, veselý člověk, se přirozeně začlenil do kamarádské skupiny bratrů Černých, Větvi, Vojtíče - s nimi Lóbl, Hroník, Stepanek, a další. Sdružili se v národně socialistické mládeži, vydvořili ochotnický divadelní kroužek. Korporální poslava K. Klímla v městodobovických útočích byla známa a oblibena v širokém okolí, které hromadně navštěvovalo kbelská operetní představení. Dne 24. 10. 1936 se K. Klímt oženil a přestěhoval se do Vinohr. Novomanžele bydleli u rodičů Skákalových čp. 357. V roce 1937 se jím narodila Jitka. Po čase se mladá rodina přestěhovala na krátko do Košic. Tam je zastihla mobilizace a rodina se vrátila do Vinohr. Přirozeným důvodem výchovy v rodině

ře a všivem kamarádství bylo jeho od-
hadlaní pustit se do boje proti nacismu.
Zapojil se do vinohradské Hašový odbojo-
vé skupiny (viz str. 256 - 258). Na vý-
zvu iščerpané organizace Svazu řetězů se
K. Klímčík připravil na emigraci. Na si-
gnal odjet z Vídně 2. srpna 1939 a ve
Skupině přešel přes Ostravu do Polska.
Jámečník pobyt nespěchal nadějce, které
v něj uprchlíci vkládali. Byli Svedeky
rozvrácených poměrů v tehdejším Po-
sku, které skytalo smutné vzhledy
pro válku s nepřítelem. Jako mnozí
českoslovenští vojáci stál i K. Klímčík
před osudovým rozhodnutím, podvořit
se a podepsat neblatný dokument v němž
si povídali, že po příjezdu do Francie
vstoupí do cizinecké legie. V případě, že
by odmítli vykonat tento svět, berou na
vedomí, že mohou být vráceni do Německa.
Tak před vypuknutím války vyslalo
postupně z polských přístavů šest
lodních transportů, které tvořili Čecho-
slováci. Poslední transport odjel 21. srp-
na 1939. Lodě Warszawa, Batory, Sobie-
ski, Chrobry a Castleholm přeprovázily
tež 477 československých řetězů a mezi
nim i K. Klímčíka. Válečný příval se pře-
vážil neštastným Polskem. Výstavba čes-
koslovenského řetězů ve Francii podle
plánu československé vojenské správy
měla mít tři etapy. Vprad nacistických
vojsk do Francie však rychle došlo k
katastrofě z největších v dějinách Francie.
Britský expediční sbor se s náma-

hou zachránil evakuaci obklíčeného Dunkerque. Stejně chaoticky proběhla i evakuace československých letců. Jejich poslední transport přišel ke břehům Anglie až 18. srpna 1940. Soustředisko se zde zde 932 čs. letců. Náročný byl zářazen k. 311. bombardovací peruti RAF, jež byla oficiálně 2. srpna 1940 v Cogfordu zformována. Ale již 30. července 1940 odletěl na letiště stanici v Honingtonu (hrabství Suffolk). Véhalem perutě byl podplukovník K. Tomáš (Mareš).

311. čs. perutě byla rozdělena na dvě letky. Po 39 dnech, od svého začlenění, odletely československé Wellingtony k svému prvnímu náletu nad nepřátelské území. Dne 13. srpna 1940 začala bitva o Anglii. Mezi 5. a 7. září 1940 se nacisté zaměřili na Londýn, dležíto průmyslová centra, pobřežní objekty a lodní plavby. Koncem září 1940, když minulo bezprostředně nebezpečí nacistické invaze, mohlo letectvo RAF přejít k bombardování průmyslové oblasti v Porúří a nepřítežských přístavů. Od 10. září 1940 letěla Klimentova perutě nad území nepřítele průměrně každý čtvrtý den. Startovali s vědomím, co by je mohlo čekat, znali perzekuci, jinž byly jejich rodiny vystaveny. Dne 12. září 1940 provedla 311. čs. perutě nálet na Brusel, 21. září na Caenais o dva dny později na Berlin. Ze čtyř letounů, které byly vystříleny v noci ze 16. na 17. října 1940 k náletu na Brémou, se na letišti no-

vrátily tři posádky. Letoun, kpt. Veselého na zpáteční cestě havaroval a shořel u Londýna. Katastrofou přežil s ležkými popáleninami pouze por. F. Truhlář. Posádka letounu kpt. J. Šnajdr má opustila nadákem stroj u Weſ ňcar Sea. při sezenku zahynul por. M. Vojnářka. Nač Holandském byla sestřelená posádka por. Bohumila Landy (včetně letounu pocházel z Krocenlav), por. Hubert Jarosák (ze Vsetína), čet. Karel Klimt (z Vínoře), čet. Otto Jirsák (z Olomouce), všichni čtyři zahynuli. Zbyvající dva rtm. Emanueł Novotný a čet. Augustin Sesták, byli zajati.

Bojovali a umírali v pověření, že jdou jedinou cestou, jak nejlépe pomoci ke svobodě svým doma. Jíž nebyli příslušníky „malého neznámého národa kdežti ve Střední Evropě“, který před dvacma roky nestíhl tehdy slavné Britanii, aby pozvedla zbraně. Když britský premier hodnotil bitvu o Vel. Britanii, pronesl tyto známá slova: „V dějinách, lidských, bojuj nepatří, nikdy větší vlněk, toliku lidí - tak, málo jednohlavcům.“

Karel Klimtovi byly uděleny dva československé válečné kříže, čsl. medaile „za chrabrost“ a památky obětí II. světové války ve Vínoři, ve Kbelsích, v areálu starého rusynského felišle a v kapli Klimt. Leží po boku kamaničky pod věční věční oběti v obořovném pomníku na hřbitově v holandském Ostervosde.

R

Rok 1941

dyž Hitler namazal na prudký
a neocenkovany anglický odpor
a uvědomil si že na východních
hranicích stojí kudá grmádou začalavil
se na pobřezi Lamajského průlivu.
Zamýšlenou invazi na britské ostrovy
nepodnikl. V rozhlase zmínilo vyhrávání
marsé „Wir fahren gegen England.“

Psal se rok 1941. Dne 1. března
1941 vzlétli Němci do Sofie a Bulharsko
se stalo nacistickou základnou.

Dne 6. dubna 1941 propuklo v
Jugoslavii lidové povstání, jímž byl re-
žím regenta Pavla Svržen a nacističtí
agenti museli prchnout ze země. So-
vetská vláda podepsala s novou jugo-
slavskou vládou praktické učinění. Té-
hož dne vypovědělo nacistické Němc-
ko Jugoslavii válku a vrhlo na její
území.

Nad Evropou se vzneslo
ovzduší dusného napětí. Očekávalo
se že Sovětský svaz a Německo se
utkají v boji. V sobotu 10. května 1941
o půl jedenácté hodiny večer nad
Lanarkshirem, ve Skotsku se zřítilo
německé letadlo typu Messerschmitt
a zarylo se nosem do poše nedaleko
zámku Dungavel, který patří mladé-
mu vévodovi Hamiltonovi. Jakýsi za-
městnanec vévodského panství spatřil,

jak se mohlo padající Schadfo a pak jak se pomalu snási bily padák. Popadl viděl a vtrhával na pose kde našel muže, ležícího na zemi se zlomeným kotníkem. Byl to Rudolf Hess, náměstek Adolfa Hitlera. „Zavolal mě k vévodovi Hamiltonovi,“ řekl Hess anglicky.

„Právě jsem zachránil říše. Hess doufal, že se mu s pomocí Hamiltonovou podaří přemluvit britské konzervativce, aby podporovali nacistický útok na Sovětský svaz. Domníval se, že se ve Škotsku zdrží dva dny a pochová o svých mírových návrzích. Pak se vrátí do Německa. Němci se však hrubě přepočítali. Rudolf Hess se stal zajincem britské větřky.

Dne 22. června 1941 ve čtyři hodiny ráno bez jakéhokoliv vypovězení války se Hitlerovy tanky, letectvo, motorizované dělostřelectvo, motorizované jednotky a pěchotu převedly přes hranice Sovětského svazu na obrovské frontě, sahající od Baltského moře až k moři Černému. Jehož dny doposud vysílal Goebels Hitlerovo vyhlášení války. Pravilo se v něm, mimo jiné:

„Německý lid! V této chvíli se koná tažení, které se do rozsahu lze srovnat s největšími taženiami, jež svět dosud viděl. Společně s finskými kamarády stojí všechnové od Narviku na území Severního arktického pásma. Německé divize pod vedením dobyvatele Norska společně s hrdiny finské svobody, jimž velí jejich maršál, ochraňují finskou půdu. Už všechny německé východní fronty sahají od Východního Pruska až ke Karpatům. Němečtí a rumunští vojáci stojí svorň pod vedením hlavy státu Antonesca od břehů Prutu podél dolního Dunaje až k pobřeží Černého moře. Úkolem této fronty není již ochrana jednotlivých zemí, nýbrž záchrana Evropy a tudíž spása všech.“

Německá všechná mašinerie se rozježděla napřímo. V každém směru měla převahu a drtivou zároveň odpovídala Sověti. Němci denně postupují desítky kilometrů a za nimi vypálené vesnice do zakladání vypálená města.

Němci utocí na Leningrad, těžce zničovaný, zkravávený a hladový, ale hrdinový, pevný. Boje na Ukrajině jsou denně ze dne těžší. Smrtihlavově se prodírají k Moskvě. Přístupové cesty k hladinám měst, brány na 800.000 vojáků, 782 tanků, téměř 7000 děl, a minometů a 545 letadel. To je všecky zvoufače málo. Fašisté převyšují Sověty - pěchotu 125 kříž, dělostřelectvo 2,5 - tanky 22 - letadly 17 kříž. Hitler se dál slyšet, jak se usíná v Kremlu a odtud bude řídit dokončení úplné porážky Ruska. Sovětská vláda v polovině října 1941 evakuuje z Moskvy diplomatický sbor. Dne 16. října 1941 visele situace na nitce. Několik německých tanků proniklo až do Chimek, nečlenných 16 km od Kremlu, ale ruští vojáci je obklíčili a zlikvidovali. Dne 17. října 1941 bylo oznámeno moskevskému lidu, že vláda město neopustila a že Stalin je s nimi. Dne 7. listopadu 1941 přehlížel Stalin jednotky na Rudém náměstí. Německý útok na Moskvu trval dva měsíce. Pod německé tanky se vrhali myři, kteří si připevnili granáty kolem pasu. Ve vesnici Voskrotamská zapálila komunistka Zoya Kosmoděmjanovská německou stoj, ale byla dopadená a veřejně oběšena. Stala se národní

hrdinou. Dne 6. prosince 1941 nastal obrat. Toho dne sovětské armády nejen zastavily německé svazky před Moskvou, ale také zahájily rozhodný protiválek. Rozpočítala se významná bitva, nepřítel byl donucen k ústupu. Němci byli zahájeni 150 až 300 km na západ od Moskvy. Až do té doby se považovali za neporazitelné. V bitvě u Moskvy ztratili 1300 tanků, 2500 děl, více než 15 000 aut a spoušti jiné techniky.

Ruská země se zatočila se sovětským režimem, a přijala propagandní motiv „Svaté války“. V tomto smyslu bývala vlasta, inteligence, živnostní spisovatele např. Ehrenburg, Solochov, Simonov a další. Myšlenku národního zápasu proti hrozné přeši výstřízne vyjadřuje básník Surkov ve své biblické próze „Příseha vojáka“:

Jsem ruský člověk, voják Rudé armády.
Má vlast mi vložila do rukou pušku a poslala mě do boje
proti Hitlerovým černým horám, které vtrhly do mé země.
Stalin mi pravil, že řež bude tvrdá a krvavá, ale že já
zvítězím.

Slyšel jsem Stalina a vím, že tomu tak bude. Co jsem?
Jsem jedním ze stotří devadesáti milionů svobodných sovětských občanů. A pro ně pro všechny je Hitlerovo jho tvrdší
něž smrt.

Na bojištích, kde jsem ve velkých bitvách bojoval za svou vlast poznal jsem celou hrázdost nepřitele a sprostotu jeho prohřítlých, lupičských činů.

Mě oči spatřily tisíce mrtvol žen a dětí, ležících při železnicích a silnicích. Jejich maso bylo roztrhané olovem a železem.

Bily zabity německými supy. Prošel jsem městy a vesnicemi našich západních krajů. Viděl jsem na vlastní oči spálené zbytky obytných domů a továren a lešení staveb, zvedajících svá záhebnatělá ramena k nebesům.

V mé uši zálachá stěnání a náryky nevinnych a rostou ve zpěv nenávisti a odplaty...

Držím svou pušku pevně v rukou. Znám nepřitele a nenávidím ho. Budu ho být stále tvrději a tvrději. A můj odpór se změní ve zničení nepřitele. Budu ho dále pronásledovat. A nebudu mít nad ním sítování. Mou silou je nenávist. Já, ruský člověk, přisahám svou nenávisti tu to přísahu své vlasti.

Cesá země se bráníla se strašlivými obětními. Z ohrožených prostorů bylo na Ural a do západní Sibiře evakuováno na 1300 zbrojních, továren, a tam bylo vybudováno na 2500 vodních nádrží novou a lepší výzbroj pro frontu novou a lepší techniku - letadly, tanky T-34, katuše a andruše nepreručili Hitlerovci do samého konce války hícím.

Válečné poměry v obci

Němci vstoupili. Od jara 1940 měli v moci Severní Afriku až k Egypetu. Vše všechny evropské okupované země, zařizovali svůj půravidlo pro fisičetou Kisi Herrenvolku.

Okupační bezplatně se přizně projevalo i v naší obci. Ironicky zní zapis obecní rady z 19. 4. 1940: „Pan starosta oznamuje, že místní osvětová komise vydala si za úkol letosního roku zkrášlit obec vysázením stromků upravou náměstí, sadů a podobně za účasti zástupců deseti korporací, jež zastupovalo 20 členů. Za tím účelem, se schváljením obecní rady byly vydány letáky, obsahující výzvu k obyvatelstvu o dobrovojnou spolupráci, ať žel ze 20 osob který návrh, podaří se někdo nepřijmout. Takéž komise de místna uspořádat kurz němčiny, těsnopisu, psaní na stroji, sít, užitkového varení, samaritanství, tělesné výchovy, samosprávného účet-

užitví. Rovněž i na tento návrh byl vydán náklad na tiskopisy, jež přišly do všech domů, ať nikdo ani k navrhování, ani z členů zadružnosti, ani z členů finanční komise neuznal, za vhodné seznámit se a své děti s trochou vzdělání, ač bylo pro kurzy zamýšlení dobrí odbornici."

Není divu, vždyť občané měli jiné starosti. Od školního roku 1940 - 41 se na zdejší škole nepoužívaly učebnice. Staré učebnice byly zakázány, nové nebyly vydány. Vládním nařízením, ze dne 26. 9. 1940 byla do školy zavedena němcina jako povinný předmět. Na obecné škole se vyučuje ve 3.-5. ročníku 3 hodiny týdně, v 6.-8. ročníku 4 hodiny týdně, na městánské škole 5 hodin, týdně.

Výnosem ministerstva školství a národní osvěty z 27. 8. 1941 byl změněn název „městánská škola“ na „hlavní škola“.

Dne 22. 11. 1941 odjel do Berlína - Ránkenheimu na přeskovací kurz dejepisu učitel Bedřich Bronček.

V době od 19. prosince do 3. března se na škole nevyučuje z úsporných důvodů. Děti si chodí do školy pro domácí úkoly.

Dne 23. 11. 1940 nařízen,

okresním úřadem kontingenč dodání
6 kusů hovězího a 4 kusy veprové-
ho dobytka. Dne 24. II. 1940 nařízen
soupis všechno dobytka.

Z nařízení okresního úřa-
du zavedeném 21. 7. 1941 pracovní po-
vinost ve způsobu konání požáří
hlídek. Od této služby mohou být
osvobozeni železniční zaměstnanci,
řeřkaři a prokazatelně nemocní. Zprá-
ví se nařízení o zatemňení. Auta,
motocykly i jízdní kola musela být
opatřena zatemňovacími průzory
na světly. Vypadalo takto: —

Nařízením ríš. protektora
a výměrcem okresního úřadu Práha-
venkov jsou propouštěni ze státní
služby bývalí legionáři, dnem 15.
4. 1941. Dnem 1. 10. 1941 byl propu-
štěn obecní strážník Václav Safráč.
Obecní strážník Josef Nešnídal až
francouzský legionář propuštěn,
nebyl na rákrov, starosty Emílu
Zárvoníčku.

V obci byly prováděny sbír-
ky na německý červený kříž. Dne 1. 8.
1941 schválena sbírka a vybíráním po-
věření obecní strážníci. Obec přispěla
částkou Kč 300.-! Dne 2. 7. 1942 pan
starosta oznamuje, že na sbírku u
živnostníků, továrníků, velkostatkářů
a drobných lidí vybráno celkem s
příspěvkem obce Kč 5000,- roku mi-

listého 1395-X." Dne 3. 11. 1943 na německý červený kříž ušněšeno vypsaťti z pokladny obecní 2000 Kč z pokladny elektrického podniku 3000 Kč vybraným, 1. 704 Kč. Celkem byde sbírka činit 6.704 Kč.

Obecní rada dne 28.4. 1941 - "Pan starosta vysvětluje dosavadní postup stavby kanalizace která využívá do katastru přezletického. K žádosti obce přezletic zúčastnil se p. starosta Schüize v přezletických projednal. Stavbu obci ji přednesene náměstky a sjednal komisi sestří řízení za účelem dohody na nadeži 27.9. 1941 o 9. hodin. Ponevadž při stavbě kanalizace se vyskytly překážky tím, že se přišlo na skálu, podání stavitele L. Kubíška rádost za přípratek na kopání ve skále a za přání vodě v částce za 1 běžný m³ na skálu à 15 Kč = 450 Kč, což se schvaluje a přípratek na vodu 50% žádané částky z K 1593 - t.j. 796,50 Kč se rovněž schvaluje."

Obecní rada ze dne 5.8. 1941 - "Pan náměstek Ripa oznamil že obcané si my v úredních hodinách slěžovali co do nízké vykopávky pro kanalizaci v Obecnové ulici. V naštase debatě vyjadřuje pravidly. Kunat házor, že věc se dělala rychle, bez řádného schvášení plánku ab-

veřejní komisi a radou. Obrací se proto na předsedu stavební komise p. Fabiána, proč na tuto závadu neupozornil, když říká, že to věděl. Pan předseda odpovídá, že v poslední radě se ohlašovalo co do hřebostí pořízení kanalizace a upozorňovalo, že voda v rourách bude zamrzat. Dnešnadvakrát přijal ho ať pan starosta nenechal domluvit více se o věci nestarat. Při prohlídce průříku bylo zjištěno, že kanalizace se nachází pouze 40 cm pod zemí. Konečné rozhodnutí radu vyzařelo v tom smyslu, že p. radní Jaroslav, a p. předseda stavební komise Fabián, se zpívají mocí, aby žádala na místě samém si kanalizaci prohlédli a sami pak dle vlastního rozhodnutí dali být příkaz k přerušení, nebo dokončení práce."

Nová protektorální výšadla

Po ústupu od Moskvy mohly představitelé nacistické moci stejně predpokládat, že válka i nadále bude být kovou zásežnosti. Tzíž v pořadí sedma 1942 probíhala reorganizace ústředních úřadů. Nová protektorální výšadla byla ustanovena 19. října 1942. V 17. hodin, jí přijal "Státní prezident" dr Hacha ke složení přísahy. "Slib poslušnosti vůdci Velkoněmecké říše A. Hitlerovi, jako ochránci

Protektorátu Čechy a Morava "složili" dr. J. Krejčí, R. Bienert, dr. Berlsch, E. Moravec, A. Hrubý, dr. J. Námenický a dr. J. Kutschus. O hodinu později se sešla nová vláda, aby vydala prohlášení. Nechávalo nikoho na pochybnách, jakou úlohu jí nacisté přisoudili. Jak bylo poslavení této vlády? Svůj názor o ní vyjádřil nový zastupující protektor generál pořicí R. Heydrich jmenovaný zde 29. 9. 1941: „Český ministr není vlastně žádným ministrem, v našem smyslu to víme zcela jasné, že provádějí příkazy... českí ministři se mohou bavit nanejvýš o tom, jak, čtějí pokyny, provést a k tomu stačí porada, nikoliv rada, která by si mohla klást požadavky.“ V dopise M. Bormannovi z 23. 1. 1942 komentoval vytvoření nové vlády Slovy: „... musí být skoncováno se stavem, kdy vláda byla míslem, kde se sbíraly stržnosti Čechů proti Růši a naopak, se vláda musí stát aktivním nástrojem protektora proti českému obyvatelstvu.“

Věřejné mýlení zde již však, dávno neusměrňovala protektorátní propaganda. Přes všechna rizika a hrozící trest smrti drtivá většina českého obyvatelstva poslouchala rozhlasové vysílání z Moskvy a Londýna. Ujal se dobový vtip, že posloucháme „Kroměříž“ (t.j. kromě

říš). Tisíce lidí za poslední zaplatili životem. Je s podivem, že ve vinohrádech byl takto postižen, nikdo.

Dne 17.5.1945 složil M. B.
Stýblo tuto vzpomínku, která včerně
vystíhá dnuje naše nadace s nimiž jsme
v nejhorsích dobách spojovateli slova
v Londýn, - Hovoří Moskva.

Mému přijímači

Šest let tajně za strašného boje
den co den chodil do pokoje -
den co den tajně k večeru
srdečně říkal vám s rozzářenou lící,
vy, muži odboje, boží bojovníci!

Tenkrát smrt se mnou mafisticky bránila,
když slova vaše na vlnách se chvěly -
"Tu volá Londýn - Moskva hovoří -"
"Konec je během, konec příkori,"
ach, drahy stroji, třeba bez vln krátkých,
kolik's mi skýtňul blahých chvílí sladkých!

Šest let jsem tajně pil z tvé sladké číše -
sledoval konec, konec bídne Ríše -
šest let jsem chvěl se, Národe a věřil
že dobré Boh Svou spravedlnost měřil -
šest let jsem čekal, čekal ve skrytu
až v prach se zrůtí zpupnost banditů!

A nyní mi hrníš, co ti lampy sláčí,
Moskvu i Londýn, drahy přijímači -
dnes na te všechně, s němou úctou zírám
a ruské písni okna otevřívám,
dnes září světlu skřínko moje drahá,
jak znova zkvetla svobodná mā Praha!

Plány na poněmčení střední Čech

cestíze do r. 1938 vedli nacisté o
"české otázce" spíše jen diskuse,

pak po září 1938 po uchvácení pohraničních oblastí Československa, přistoupil ke konkrétním opatřením. V úřadě guvernéra Konrada Henleinova v Liberci byl zřízen úřad „pověřence NSDAP pro upřímný německý.“ Jeho kompetence nezasahala ovšem pouze na území uchváceného pohraničí, nýbrž do oblastí celých Čech a Moravy. Z konce prosince 1938 pochází „program, činnosti“, jehož součástí byly „poslování německé“ zejména v Praze a v nejbližším pražském okolí. Byly poručeny přesné seznamy obyvatel německé národnosti v Prahy a okolí. Po 15. březnu 1939 se úřad „pověřence NSDAP pro upřímný německý“ přemístil do Prahy. Hitler výnosem z 21. 3. 1939 rozdělil české země z hlediska organizace nacistické strany na několik krajů, které podřídil čtyřem župním vedením. Pod župní vedení „Sudetenland“ náležely kraje Praha, Plzeň, Jicín, Pardubice, Ostromec a Ostrava. Pod župní vedení „Bayerische Ostmark“ kraj Štakonice, pod župní „Oberdonau“ Budějovice a pod župní „Niederdonau“ kraje Jihlava a Brno. V každém krajském vedení působil zmocněnc pro upřímný německý. Obvykle jím byl místní Němec, nacista, obecně známý s místními poměry. Koncem května 1939 se seslal v úřadě říšského protektora v Praze na celodenní poradě.

výsledkem bylo rozhodnutí okamžitě a všem prostředky vyjádřit podřízenost českých zemí německé říši, nadřazenost obyvatel německého původnosti nad občany české národnosti a přednost německého jazyka. Úřad říšského protektora nařídil, aby všechné veřejné nápisů byly vyznačeny nejprve německy a až na druhém místě česky. Dále bylo nařízeno, zavést dvojjazyčné označení všech místních názvů. Většinou bylo použito starých názvů z doby rakousko-uherské monarchie. Některá česká města však neměla německé označení ani za Habsburků. Proto si nacisté vymysleli zkomoleniny např. Satalitz, Przesletitz, Wihor, Tschakowitz, Fibraus (Příbram), Doberschisch, (Dobříš) a podobně.

Dalším rozpracováním programu a metod poněmcování Čech a Moravy se zabývala porada oberšandrátu 17.5. 1940. Výsledkem bylo přijetí sedmi všeobecných zásad. Bylo rozhodnuto sesadit některé české starosty a do příslušných měst a obcí dosadit Němce, kteří by tu vykonávali funkci bývalého úřadujícího německého náměstka starosty, vlastního komisaře, nebo tzv. komisařského vedoucího.

Zřizování územního mostu Praha - Mělník, neprobíhalo pro nacisty uspokojivě. Některí z úředníků, pověřených péčí o upevnění němec-

ctví" této skutečnosti kritizovali a předkládali protinávrhy. Např. obervandrat v říčině dr. Mössler zasnal o tom, 20. 11. 1940 K. H. Frankovi memorandum. Projevил nespokojenosť s poněmčovací akcí v Čechách, a žádal, aby se kromě národnostního mostu Praha - Mělník "zřídil" další v prostoru Turnov - Brandýs n.L. - Praha.

Podrobná řečení v ráfě - žitosti posílení německé národnosti v okresech Mělník a Brandýs n.L. prokázala, že je tu málo opěrných bodů (Ansatzpunkte), ačkoliv by si právě tento prostor vyžadoval zvláště péče, neboť se jedná o nejkratší cestu ze Sudetské růpy do Prahy - uvedl doslova obervandrat Možz v memorandu K. H. Frankovi. Aktivizace poněmčovací politiky je neobvyčejně svízešná bez příbuny fidi ze staré trasy. Přesto byl učiněn pokus vybudovat pevný německý most (Deutsch-umbriücke) od Turnova přes Mníchovo Hradisko, Mělník Boleslav Lysou n.L. a Brandýs n.L. do Prahy (přes Vinohrady). Na rozhodl od mostu Mělník - Praha je na této trase řada opěrných bodů, které poskytují naději na úspěch.

Na jaře a v letě 1941 se nacisté zabývali poněmčením Čech a Moravy už méně. Měli jiné starosti - válku se Sovětským svazem. Avšak v září 1941, když si byli jisti vnitřstvím, vrátili se k této otázce.

Vinohr spadala do oblasti, určené k národnostní distimiaci (viz náčrtok). Když zde žilo jenom několik jednotlivců hlasících se k německé národnosti, byl do Vinohr dosazen německý nájemník, starosta Johann Hajek, původem od Rnojna.

Zápis z obecní rady dne 3. 12. 1941 říka: Před projednáváním poradu ujistil se Johann Hajek a řekl toto: Jsem Oberlandratem, a okresním úřadem, jmenován zastupcem starosti, připadla mi úloha zastupovat zájmy Nise a německých obyvatel Vinohr. Mým jmenováním a účastenstvím na schůzích odpadnou v budoucnu demokratické rádce, poněvadž to jsou rádce zde v každé rozhodně prácí. Na jejich místo nastoupí systém Vůdce, to znamená, že starosta obce jako její hlava přejímá v každém směru příjmu odpovědnost za předberaná opatření v obecní domácnosti. Za to dostává so mu všechna jiné straně příjme moci do rukou, aby neodvísle od obecní rady výkonoval, ta ustavování a vydával ty výnosy, které sám za dobré a správné uzná. Obecní rada sama sebe má tu úlohu být poradcem, a spořit pracovníkem starosti, vedena jen zájemem obce, aniž by sledovala osobní a zájmy cíle. Starostovi raditi, v jeho úkonech ho podporovati. Každý má pomyslit a vzít v úvahu, že koherenční rozhodnutí leží ve starostových

rukách, neboť on v každém čase
mohl za ním státi. Jokud se týká mého
jmenování, jak již jsem shora našíl,
zaštipují zájmu křídce a odpovidám,
za požadavky podané, i když bude
potřeba v případě předporady s Ober-
landratem, nebo příslušným říšským
úřadem. Další směrnice oznamím poz-
ději při dočasných poradách. V tom
smyslu prosím panu o užitečnou prá-
ci v zájmu městečka Německé Křídce a
jejího vůdce Adolfa Hitlera. Na závěr
schněze pan náměstek Hájek rádá o
schnellou úpravu radečací síně a její
výzdobu obrazem vůdce Adolfa Hitlera.
Bylo usneseno po přesídlení výz-
vovací agenda do prázdné úpravy
provést. "Pocínaje dnem 3.12.1941 až
do konce války byly zápisu z obecní
radu psány německy.

Větší intenzivní činnost roz-
vinula esesácká instituce „Ahnenerbe“
především, v českých zemích. V údo-
bí 1940 - 1942 nacisté zpracovali
„archeologický“ rejstřík střední Če-
chů. Potřebovali důkazy, že toto území
bylo jedním z center Markomannů,
tedy Germánů a je tedy zcela přiroze-
ným, požadavkem, „vrátit toto území
německému národu. Pod dohledem
pracovníků „Ahnenerbe“ se prováděl
průzkum starověkých sídlis v okoli
Brandy a L. Příbramě a rejstřík u

Louň. Výsledek pro nacisty byl neúspěšný. Namísto nařezů Svedcících o řídíšťích Maršomanských kmenů, bylo všude množství památek z okruhu říšské kultury, která je ovšem obecně považána za kulturu prosvětovanskou.

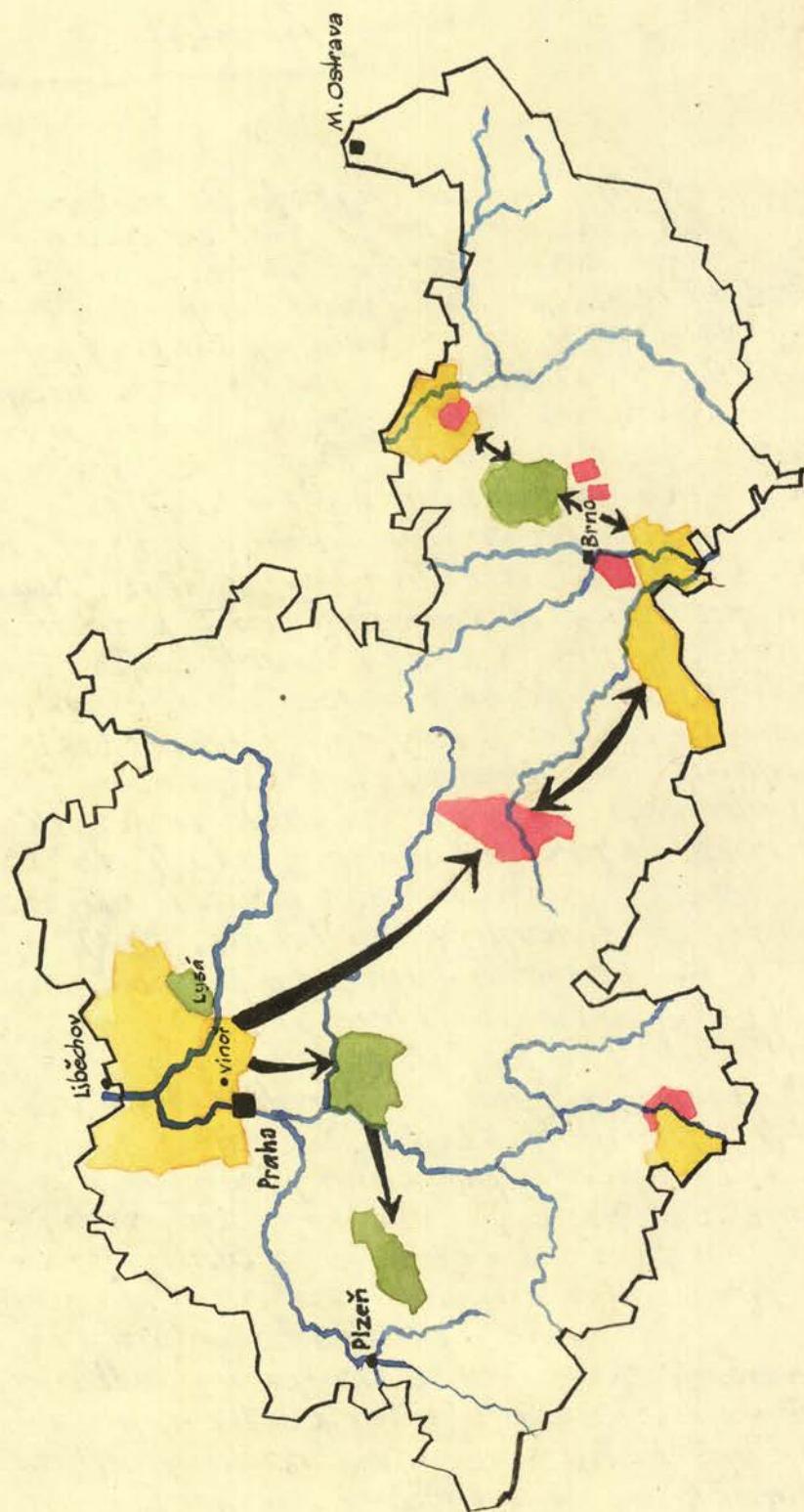
Po smrti R. Heydricha nacisté prováděli germanizaci Čech a Moravy pod označením „přísný okázalý věk mrlveho“. V Praze byl zřízen dle si nacistický úřad „Služebna říšského komisaře pro upevnění německy“. Vedoucím se stal vyšší velitel SS a policie „K. H. Frank“. Jedním z nejhorlivějších spojupracovníků byl SS Oberstabscharführer Paul Mitregen. V letech 1923 - 1938 působil v československé justiční službě dokonce byl čs. oficiálním soudcem. Po okupaci pohraničí v říjnu 1938 se stal vedoucím oddílu SS 101/104 v Libavě. Po Heydrichově příchodu do Prahy požádal úřad říšského protektora o přesazení do Prahy, aby mohl být hásceřitě využit jeho znalosti českého jazyka a zkušenosť v národnostních bojích proti Čechům. Říšský ministr spravedlnosti v dohodě s Heydrichově souhlasem, žádostí vyjádřil a výnosem z 9. 2. 1942 přesadil Mitregu do Prahy k tamnímu němcivému soudu (Amtsgericht). Jako spořeňšivý nacista dosáhl ukoš, pečovat o porušitostní a poručenské hásceřitosti rodiny R. Heydricha. Např. prováděl Himmlerovo rozhodnutí pře-

včet zámečků s příslušenstvím v Panenských, Březanech do trvalého majetku Heydrichovy rodiny. Při výkonu správy byl tak hrozný, že z vlastní iniciativy zasílal 23. září 1942 Himmlerovi návrh, aby obyvatelstvo obce Panenské Březany o okoli bylo vystěhováno a kraj osídlen německým rolníkům. Jako důvod uvedl, že je v zájmu neprostředních Heydrichových dětí, aby okolí jejich trvalého bydliště bylo zcela německé a aby tam děti měly německou školu. Kromě toho prý návrh plně odpovídá myšlence odvetu vrácení českému obyvatelstvu („... aus dem Süßneggerdanken, woskommen, entsprechend, wenn Jungfern - Breschan eine reindeutsche Umgebung erhalten und Kinder eine deutsche Schule dort hätten.“) Vystěhování tamních Čechů a osídlení této tak urodné krajiny německými sedlákům by bylo sebe proveditelné, doslova navrhoval Mittererovi. K tomu pak poznámení, „Já sám se ujmu věžní rád práce v tomto směru. Německý klin od Panenských k Praze (ein deutscher Teil von Jungfern - Breschan, nach Prag) by byl věžní vltavou. Paní Heydrichová a děti by jiště uvnitř provedeny. Děti se již nechily osamoceny a měly by mnoho německých kamárníků v blízkosti. Okoř patří k nejurodnejším v Čechách. S plánovitým vysídlováním českého obyvatelstva již na jaře 1942

začali okupanti jižně od Prahy v okresech Benešov, Příbram a Strakonice - západ. Okupanti zpočátku postupovali opatrně. Nejprve využívali protektorálních úřadů (zemskového úřadu). Výhlášku o vystěhování vydal okresní úřad v Benešově 14. března 1942. Bylo v ní uvedeno: „V d. 18. říjnu křížení vojenského cvičiště u Benešova jsou obyvatelé obcí ... (následuje seznam) povinni do 15. října 1942 vystěhovati se ze svého dosavadního bydliště... a t.d. Protektorální ministerstvo vnitra zřídilo přesídlovací kancléřství v Benešově. Přestěhovači se snažili nahradit existenci vysokat poštíř. To se vždy nepodařilo a tak se rozjeděli téměř po celém protektorátě, aby hledali byt, zaměstnání, rolníci zemědělský objekt. V první etapě bylo dovozeno vzít si svůj movitý majetek, s sebou. V dalších, 4 etapách, však již museli všechny živý i mrtvý inventář odstranit. Hromady hospodářských strojů z tohoto území pak rezivěly až do konce války u hádraší v Modřanech. Vyšidlení postihlo 71 obcí, z nich 12 částečně, v celkové rozloze asi 44 tisíc ha.

Podle původních plánů, služeb. říš. komisaře pro uprav. německy mělo skončit pověření Čech a Moravy k 31. prosinci 1945. Podle toho neměl po 1. říjnu 1946 žít na území násil vlasti již ani jeden český člověk.

Náčrtok postupu vysílokovania v 1. etape

Umsiedlungsgebiete (vysídlené území)

Sprachinseln (německojazykové ostrovy)

Truppenübungsplätze (vojenská cvičište)

W

Alentář

čekosík minul chybělo do půlnoci, když na Silvestra roku 1941 se okváša pravická protifašistická děla. Letadlo se vzdálo směrem na Poděbrady a pořád Brzy utichlo. Pobíž vesnice Nehvizdy se pod letadlem objevily tři padáky a dva parašutisté dopadly do úvozové cesty. Třetí padák, modré barvy, nebyl výzbroj. Byla jasná, mrazivá noc, lehký poprušek sněhu kryl zem. Do vlasti z Anglie se vrátili místníci národa rohýjistři Josef Gabčík a četník Jan Kubíš. Rychle stáhli kombinéry a začali je i s padáky v poli. Gabčík si při dopadu vytrhl pásec ževě hoříku po krátkém, hledání nasej Kubíš ukradenou boudou v blízkém Zahradničku. Urazil zámek, a uskočil tam, bednu s traskavinkami, muničí a potravou. Oba parašutisté přečkali v boudě do rána a prvním vlnkem odješli do Prahy.

Za čas oba vojáci vyhledali zahradníka Antonína Sedláčka. Když mu řekli, že spočítají na jeho pomoc. Mají ukrytu bednu v boudě které si po částech odvezou. Sedláček přenáší vše do bytu a ukryl Gabčík s Kubíšem, skutečně v krátké době všechno odvezl. Na místě zbyly jen šířné gumové obaly z bedniček, prázdné plechovky a rozřízené suchary. Jo všechno zahradník Sedláček za pomoci četnického štábniho strážníka Krejcárka v únoru zařídil do kompostu.

Záhy po sestoku Gabčík a Kubíš navázali kontakty s domácím odbojem. Byli svěřeni vysočanskému podzemnímu hnutí, v němž byly zapojeny rodiny Khodkovy, Piskáčkovy a Smržovy. Tehdejší náčelník vysočanského Sokola Jaroslav Piskáček, za-

interesoval do celé věci MUDra Stanislava Hruškého. Jen ošetřil Gabčíkův vyvrchlouný pařec. Zprostředkoval v okresní nemocenské pojištovně Praha II. Svéhlovo náhreží vydání pravomírných knížek pro všechny parashistů (bylo jich asi 30). Ve vysocanské ordinaci vydal Gabčíkovi a Kubisovi fiktivně nemocenské legitimace jako práce neschopné. Jedenho přihlásil na jméno Josef Strnad (Kubis) s diagnosou „ranět klyčníku“. Jen bydlí u rodiny Khodlové ve Vysocanech, Waldecká ulice. Druhého přihlásil na jméno František Procházka (Gabčík) s diagnosou „ranět klyčníku“. Bydlí u rodiny Biskupcovy ve Vysocanech v ulici „Na břehu“. Druhý pravský Gabčíkův a Kubisův byl byl u Františka Votfa na Žižkově, Biskupova ulice 1837. Tam bydlel, když se Khodlovům, na někofík dne ztratili. Josef Václav bydlel ve stejné ulici u paní Moravcové. Přestřel dnešním Votfových se parashisté seznámili s p. Šafáříkem, který byl zaměstnán na Hradě a dostávali od něho informace pravděpodobně o tom, kdy Heydrich přijížděl na Hrad. Býly na Žižkově opatřil růdici učitel Žeženka, bydlící ve stejném domě jako Votf. U něj pak zanechali injekční stříkačku s jedem, kterou měli pro všechny případy připravenu. Parashisté měli někofík občanských legitimací, používají nejrůznějších přestrojení. Gabčík byl viděn jako železničář, elektrikář, jednou dokonce jako četník. Hledali příhodné místo pro vysílačku. Našel jím je na novém hřbitově u Dábišic, Václav Smrž, tehdejší předseda závodního výboru továrny Avia v Čakovicích, ale k vysílání zde ne došlo.

V úterý 26. května 1942 povíděli oba Gabčík s Kubíšem, v rodině Smrkových. Kubíš odešel společně s Klaudovým, Gabčík zůstal, společně s Smrkou. Dřívější do noci hovořil s Václavem Smrkem, a při té příležitosti řekl Kubíšovo i své pravé jméno. Až do té doby je neznalo, a oslovovat je jeho Dušichy, a Dušiček. Gabčík se Smrkovi svěřil, že připravovanou věc nebudou provádět na zamýšlené vlastici Sisnička do Němčíka a Krašup u hostince Šimkovky, kde hodlali zastavit auto s Heydrichem, jehožménem, napříštěm, přes Sisničku, neblíž v Libni.

(Dříve sjednal Václav Smrk s velitelem, závodním hasičem Josefem Průšou z Českovic, který se zaručil, že autem kluky odvezete, když budou chtít.) Ráno 27. května 1942 se oba atentátníci u Klaudia vykoupali, myslili, vypijí černou kávu s rumem, a v 10 hodin, odjeli z Vysokan, z Václavské ulice k provedení atentátu. Gabčík ješ na kočce Václava Smrkého, Kubíš na kočce Jaroslava Smrkého. Kočka přečíslovala V. Smrk v Avii. S nimi ješ ke svého býku ve Vysokanech, Záhostelské ulice, těž Jaroslav Smrk, který se rovněž atentátu zúčastnil. Provedli atentát takto:

Václav stál v poslední zastávce v Kobylisích, před koncovou stanici elektrické dráhy č. 14 a zrcátkem díval Jaroslava Smrkovi, který rovněž zrcátkem díval znamení Gabčíkovi a Kubíšovi na nároží ulice Na Rekose. Tam tvorí Sisnička vlastenkovou zastávku a Heydrichovo auto muselo zmírnit rychlosť. V tomto okamžiku vstoupil Gabčík před auto a chlév Heydricha zastřelit automatickou pistoli. Ta však selhala. Gabčík však duchapříjemně vytříkl revolver a vstřírajícího Heydricha, který nahal po revolveru, dobré mířenou střelou posadil. Kubíš,

Když viděl, že automatická pistole se střílela, vrhl ze zadu pod auto ruční anglický granát, který dílo zahončil. Odštěpem kamene na hlavě raněný Kubíš skočil na koleno a odjel směrem k Libni. Po Gabčíkovi se snažil náhodně přítomný člen Werkschutzu, ale Gabčík ho rukou pažby do hlavy zneškodnil a utekl směrem k Trojskému mostu. Něměl již čas použít svého kočáru, které ukryl v houšti. I gumák a aktovku s granáty musil nechat na místě. Seběhl asi 300 m po silnici dole, skočil do zahrady vilky, přeskocil do sousední zahrádky, vyběhl domou a klidným krokem se k Trojskému mostu. Za mostem, již viděl přijíždět poholovost SS na autech. Kubíš projel Libní, Průmyslovou třídou a u přechodu dráhy na Palšovce odevzdal kočáru Hrdlé Jindříšce Nováčkové z Libně, jež kočáru předala synovi Ing. Piskáčka, Jaroslavovi, který je odevzdal Václavovi Khodlovi ve Vysocanech. Kubíš po odevzdání kočáru odjel elektrikou do Karlína, kde jej osetřil dr Lůčko. Stanislav Smrk s Václavem odjeli na kočáru do Kobylis, kočárem vojenské stráže, do Letňan a do Vysocan. K večeru ke Smrkovu přišel Gabčík a ptal se po Kubíšovi. Ve Vysocanech u Khodlů byl zase Kubíš a hledal Gabčíka. Napsal na zvláštní vydání Posledního listu o atentátu informaci pro Gabčíka. Když přišel Dufiček, tak mu řekněl, že jsem na Horě. Zdraví Dufiček". Ten to poslední list se zprávou a granátem rozdal Jan Nový v kuzelu na Prosečku a po valci odevzdal Smrkovi a Khodlovi se Smrkovi zahladit všechny stopy po atentátnících. Smrkova sestra Emra Khodlová

vlastního věnu „Naše Emka“ ve Svépravicích. Tam byl provizorně uschován, jeden z padáků, o nichž byla zmínka v lednu 1942. Byl rozložit v otomanu. Na půdě byly schovány kombinézy parashutistů. Václav Smrk se svým synagrem, Vojtěchem, Pauerem, majitelem pochřebního učtu v Libni odjel do Svépravic s pochřebním vozem. Padák vrazil do otomana, zabalil do hadru a dal do ruky. Kombinézy ze Svépravic odvezl Václav Khoček se svým kamionádem Jirkou Hofmannem, kde u Hofmannů byly schovány a později odvezeny pochřebním vozem, do Libně k Paurovu, a po parádní ohládacího protokolu a úmrtníku jsou pochovány i s padákem na hřbitově v Dábscích. Hrob byl na IV. hřbitově oddělení VIII. s číslem 135. Správce hřbitova Hubený o všem věděl. Hrob byl označen, jako „neznané dítě“. V květnu 1945 byl hrob otevřen, a kombinézy s padákem, odvereny ministerstvu národní obrany.

Věci, které Gabčík zanechal na místě činu, byly vystaveny u Balí na Václavském náměstí. Výkladní skřín v ní byly dosud předměty vystaveny, byla neznanoumi pachatele rozbita. Tento „neznaným“ pachatelem byl Gabčík a Kubíš.

Gestapo bylo v plné poholovosti. Ve dne v noci se hemžila auto před řeckovým pašáčem. Jaké hrůzy se uvnitř odehrávaly! Státní tajemník K. H. Frank vydává vyhlášku, v nichž vypisuje odměny za misionářský korun, kdo přivede na stopu atentátníků. Dalších, to misionářů stíbuje protektorátní věda. Vyhlášeno stanné právo, zákaz vycházet z domu od 21. hodin do 6 hodin. Smrt zastrazeným čeká na toho, kdo není posíleně hlásen, kdo schvaluje atentát, kdo posky-

tuje ukryt podezřelým osobám, kdo může přispět k vypátrání viníků atentátu a nejen těm tak, kdo bude přistízen se zbraní, nebo jí ukryvá a t.d. Gestapo vniká do bytů, za tyka. V celé Praze jsou prováděny domovní prohlídky. Je paradoxem, že právě ve Vysokanech, odkud vysílají atentátnici, domovní prohlídky nebyly prováděny. Ve Vinohrádech ovšem obecní strážník Antonín Antonýk obcházel domy, ukazoval fotografie kola, kabátu a aktovky a vymisťoval se ironicky dotazoval, zda někdo předměty nese, aby každý rozuměl, že někdo nic nese.

Pořád německého úředního hlasení v době od 28.5. do 24.6. 1942 bylo popraveno 695 osob, z toho 106 žen. Pro t.zv.

„Schvalování atentátu“ bylo zastrčeno 231 osob, pro přechovávání zbraní 42 osob, pro spojení s cizinkou a ukryvání nepřítel, nacistického Německa 343 osob, pro nehlášení pobytu 77 lidí. Podle Seznámů, otištěných v novinách, bylo za stanného práva od 28.5. do 4.7. 1942 popraveno celkem 1381 osob.

Je samozřejmé že počty zastrčených osob, udávané nacisty, nejsou úplné. Kromě těch, kteří byli odváženi na vojenskou střelnici v Kobylissích, esesáci v tomto období téměř denně vozili z pankrácké věznice na 50 vězňů do Ruzyně, kde se popravovalo hromadně téměř. Dne 28. května 1942 nastoupil nově jmenovaný zaštipující říšský protektor SS obergruppenführer a generál policie Kurt Daluege. Do Prahy přijel aby osobně sledoval činnost šéf SS Heinrich Himmelfer.

Skrupinu atentátníků, kteří se ukryvali v pravoslavném kostele Cyrila a Metoděje v Resslově ulici krátil na konec jeden z nich K. Čurda. V nerovném boji zde 18.6. 1942 všechni padli.

Lidice

estý den po atentátu na Heydricha
3. června 1942 dostala továrna Štábla
ve Staném, s denní poštou také obál-
ku s adresou T. T. firma Štábla, akciová společ-
nost ve Staném. V levém dolním rohu bylo zřetelně
napsáno: Anselma, kavodní číslo 210. Tová-
rník Štábla neoprávněně dopis otevřel a četl:
„Drahá Aničko! Promiň, že ti píši tak pozdě
a snad mne pochopis, neboť víš, že mám
mnoho práce a starostí. Co jsem chtěl udělat,
tak jsem udělal. Ondřeho osudného dne jsem
spal někde na Rabárně. Jsem zdrav. Na
shledanou tento týden, a pak již se neuvi-
dim. Milan.“

Za chvíli zazvonil telefon, na čet-
nické stanici ve Staném. Větší, stanice Jaro-
slav Smáha okamžitě informoval o tom, řá-
dově sdělení okresního četnického větvele
Františka Šoltáka. Za chvíli přišel pro dopis
člen četnické stanice František, vybíral s
príkazem, aby se s ním okamžitě vrátil.
V ředitelství továrny Jaroslav Štábla vybírala
vyzval, aby si dopis přečetl a povíděl mu,
co tomu říká. Vybíral odpověděl, že jde
patrně o docefa obyčejný misostní dopis.
„Myslete se, já myslím, že to bude jeden z
útočníků na Heydricha a už abyste ho
měli aby byl klid“ řekl tehdy Štábl. Měl
na svém stole již připravený kartotecní fi-
stek, dělnice čís. 210. Šlo o Annu Marie Žá-
kovou, tehdy devatenáctiletou dělnici, která
bydlela v Hošousích. Četnická stanice ve
Staném odevzdala dopis kladenskému ge-
stapu. Tam okamžitě poradili překlad dopi-
su a uvědomili o něm vedoucího kladenské

úřadovny Haradla Wiesmanna. Ten dal ges-
tapákovi Oskaru Felkovi rozkaz zatkout
Maruszákovou a provést domovní prohlídku.
Prohlídka až na zabavení několika dopisů
byla bezvýsledná. Přesto byla Anna Maru-
száková zatčena a odvzata do Prahy,
kde byla okamžitě vystížena. Kladenskí
gestapáci ji předložili fotografický materiál,
který mělo gestapo k dispozici v souviso-
sti s pátráním po atentátnících. Ačkoliv
Maruszáková učinila všechno, aby se
zachránila, nebyla, Wiesmann, a Thommen,
poslati opačnou správu gestapu v Praze.
Séf pražského gestapa Geschke pak hlasil
berlínskému Hlavnímu říšskému bezpečnost-
nímu úřadu, že Maruszáková z více před-
ložených fotografií bez odpisu a průběhu
okračíta Horák jako muže, který přichází
v úvahu. Pražská řeřezářská spořecnost před-
vedla kladenskému gestapu muže, kteří měli
se Rosm přideřeny štítky s čísly, jež udávají
la Maruszákovou ve svém výstehu. Všichni
byli okamžitě konfrontováni s Maruszákovou.
Ja mezi nimi poznala Václava Níhu jako
mladíka, se kterým se několikrát setkala a
který se jí představil, jako Milan. Níha byl
zatčen. U výstehu se přiznal, že dopis
psal. Text dopisu mu napsal uředník mzdové
kancléřie Stanislav Jerman. Níha pak
pozadal spořidetníka Jaroslava Dvořáka,
který bydlel v Novém Jičínově na Rašovní-
čku, okreve, aby mu dopis hodil do schránky
o tak, adresátku zmátl. Slo v podstatě
o to, že ženatý Níha měl s Maruszákovou
místní vztah a chtěl předstírat jiným party-
zářské činnosti poměr ukončit. Dvořák a Jer-

man byl gestapem začleněn, vyslychán a potom uveržen v Terezíně, odkud byl propuštěn již prve 13. října 1942. To vásce prohlášil Wiesmann: „Výsledek českého řešení zůstal negativní. Ve výzvě různatou pouze rodinu Horákovou a Sříbrných, k Lidic. Vše co bylo prováděno, dalo se na příkaz zvláštní komise z Prahy. Z příkazu této komise byla také ponucována ve výzvě Marišovskovou a po zjištění totožnosti Říha i on.“ Oba byli posláni do koncentračního tábora, kde brzo zemřeli.

Reinhard Heydrich 4. června 1942 podstoupil zranění. Se vší okázalostí byl organizován v Berlíně pohřeb. Hitler přijímal tehdy dne K.H. Franka a t.zv. protektorátu v rádu. V Praze-Dějvicích, uffice Pod kaštanu si kapisujc 9. června 1942 větší bezpečnostní policie Horst Böhme: „V 19.45 hodin, mě sdělil K.H. Frank z Berlína, že podle rozhovoru s vůdcem je třeba téhož dne provést v Lidicích, tato opatření: 1. všechny dospělé muže zastřelit, 2. všechny ženy převézt do koncentračního tábora, 3. děti které je možno pojmenovat, shrnout a dát do rodin SS v říši. Zbytek vyčlovat jinak. 4. Obec úplně vypálit a srovnat se zemí. Zasadit přítom, pozární sbor.“

Po 21. hodině 9. června 1942 se u pořízeného stodolu u Lidic shromáždili gestapenci s Wiesmannem v čele a členové zvláštní komise z Prahy, především Horst Böhme dr. Geschke a další. Několik hodin po pořízení 10. června 1942 začala vlastní otřesná akce. Jednotlivé zločince skupiny sly dům, od domu, kříkem, a ranami budiž občany a nafily je, aby se co nejdříve oběkli, vráli si pokryvku, všecky cenné věci a připravili se na odchod. Jeden, ze skupiny odvážel muže. Byli zavíráni do chlevní a do sklepů